

Gildebrief

Het Gilde van Vrijwillige Molenaars

29e jaargang no. 4 december 2010

COLOFON

Gildebrief

De Gildebrief is het verenigingsblad van het Gilde van Vrijwillige Molenaars (GVM) en verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 2.200 stuks in de maanden maart, juni, september en december. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen berust bij de auteur. De redactie is, tenzij anders vermeld, verantwoordelijk voor het geheel van het blad. Het bestuur is verantwoordelijk voor zaken die duidelijk een verenigingskarakter hebben.

Abonnement niet leden

Niet leden van het Gilde kunnen zich abonneren op de Gildebrief door donateur van het Gilde te worden voor het minimale bedrag van 15 Euro.

Advertenties

Voor bedrijven of instellingen die gelieerd zijn aan 'de molenwereld' bestaat de mogelijkheid in de Gildebrief te adverteren. Informatie is verkrijgbaar bij de penningmeester en de redactie.

Bestuur van het GVM

Voorzitter: T.V. (Theun) Vellinga,
Venkel 21, 8252 CH Dronten, tel. 0321-317465
voorzitter@vrijwilligemolenaars.nl
PR, Documentatiebeheer.

Vice-voorzitter

Fr (Frans) Tullemans
(Zie ledenadministratie)

Secretaris: M.J. (Joke) Klinkspoor,
Zandkreek 26, 8032 JH Zwolle, tel. 038-4545998
secretaris@vrijwilligemolenaars.nl

Penningmeester: A. (Andrien) Muijsers,
Goeman Borgesiusstraat 42, 8331 KA Steenwijk,
tel. 0521-517020
penningmeester@vrijwilligemolenaars.nl

Afdelingscoördinator: Ingrid Friesema
Rhodosdreef 86,3562 TH, Utrecht, tel. 030-2619928
afdelingscoördinator@vrijwilligemolenaars.nl
Contacten met afdelingen, regiocoördinator en bliksemafleidergroep

Biotoopaangelegenheden: J.G.C. (Joyce) Beneker,
Pr. Bernhardlaan 348, 2033 SC Haarlem, tel. 023-5634193
biotoop@vrijwilligemolenaars.nl
Opleidingscoördinator: vacature

Vertrouwenspersoon

H.P.A. van Erve
(zie Gildeverzendingen)
A. (Ada) Meurs
Telemanstraat 60, 8031 KL Zwolle, 038 4225533

Ledenadministratie en website

Fr. (Frans) Tullemans,
Vasco da Gamastraat 4, 5665 GL Geldrop,
tel. 040-2863023
ledenadministratie@vrijwilligemolenaars.nl
webmaster@vrijwilligemolenaars.nl

Coördinator Examens

P.J.M. (John) Houben
Korhoenderveld 89,5431 HC Cuijk. Tel. 0485 320994

Coördinator Arbo en Veiligheid

G. (Gerrit) Duinker
Tolhuislaan 25, 3862 WK Nijkerk, 033 2451060

Bliksemafleidercontrole

Coördinator L.J. (Leo) Tiggelman,
Livius 7, 3962 KD Wijk bij Duurstede, tel. 06-22004848, b.g.g.
0343-575684
bliksemafleidercontrole@vrijwilligemolenaars.nl

Steunpunt Molenbiotoop

De Hollandsche Molen (emailadres DHM@molens.nl),
Zeeburgerdijk 139, 1095 AA Amsterdam, tel 020-6238703,

Gildeverzendingen

H.P.A. (Hub) van Erve,
Hoevense Kanaaldijk 9, 5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100
verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Gildeverzekeringen

Rekeningnummer G.V.M t.b.v. Gilde verzekeringen
Postbank (giro) 3503794 t.n.v. Gilde verzekeringen te
Steenwijk

Rekeningnummer

Rekeningnummer GVM t.b.v. contributie
Postbank (giro) 2144780 ten name van Het Gilde van
Vrijwillige Molenaars te Steenwijk

Vrouwelijke molenaars

4

Molenvirus

6

Groene stroom

10

Iets met molens

16

In dit nummer:

De Kam, Mecenaz	3
Molenvrouwen vormen geoliede machine	4
Opleiding vrijwillig molenaar als depressie	6
Column, Kleinste Korte Film	9
Groene stroom voor molen Vierlingsbeek	10
Puntkomma: barcode	12
Watermolens in Noord-Brabant	14
Iets met molens	16
Houtzaagmolen Singraven	18
Platform Houtzaagmolens	19
Kaboutermolen	20
De nieuwe molenaar	22
Voorkomen is beter	24
De Kramerprijs	26
Verenigingsnieuws, regioberichten	28
Meestermolenaar	31

Foto voorzijde: Bestmolenmolen Ommen (Joos Lensink)

Redactie Gildebrief

Samenstelling

H.P. (Huub) van Est, (eind)redacteur
Zenegroen 302, 8935 KP Leeuwarden
058 2890704, redactie@vrijwilligemolenaars.nl

Jo Meessen

H.B. (Hein) Steinz

Jan Jansen

A. (Alice) de Wit, schrijft en regisseert Rondom Molens

Vormgeving en druk

Drukkerij de Bunschoter, 033-2997999

Kopij en mededelingen

De redactie neemt graag kopij en suggesties voor artikelen in ontvangst en beoordeelt deze op plaatsbaarheid in haar geheel, gedeeltelijk of in gewijzigde vorm, zulks in overleg met de auteur.

Kopij voor het **maartnummer** van 2011 moet in het bezit zijn van de redactie **voor 1 maart 2011**. Voor een latere aanlevering dient men te overleggen met de redactie. Teksten (al dan niet met foto's) kunnen worden aangeleverd per email. Bij voorkeur in Word op emailadres redactie@vrijwilligemolenaars.nl. Overzicht van stukken, zo goed mogelijk in volgorde aangegeven. Neem voor het meezenden van foto's even contact op met de eindredacteur.

Mecenas

In een krant viel onlangs te lezen dat een Parijse driesterrenkok pleitte voor het behoud van het Franse culinair erfgoed. Hij is van mening dat de landbouwpolitiek veel ervan heeft doen verdwijnen. En zonder goede ingrediënten wordt het niks in de keuken. Zijn Zwolse driesterren collega beaamde dat en kweekt samen met een goede vriend de groenten die hij gebruikt met een zaai kalender.

Cultuur is dus meer dan alleen subsidie voor theater of museum waarover op dit moment in hoofdzaak gediscussieerd wordt. Er gaat geen dag voorbij of je wordt wel geconfronteerd in een advertentie of anderszins met het erfgoed waar wij ons als vrijwillige molenaars druk voor maken; het behoud van molens door ze te laten draaien. En dat voor niets. We zijn er om bekend over de hele wereld. In Amerika, Brazilië, Duitsland en Oostenrijk wordt onze kennis om ze te bouwen en te laten draaien gebruikt. En onze solitair draaiende molens inspireren mensen over de hele wereld nog steeds.

In dit nummer dan ook aandacht voor ons industrieel erfgoed. De column op pagina 9 is daarover helder. En ook de artikelen over de watermolens en de ervaring met de opleiding onderstrepen alleen maar de kwetsbaarheid van dit cultureel erfgoed. Ook in afgeleide zin zijn de molens van belang voor ons erfgoed zoals blijkt uit gebruik van oude molenzeilen als doek voor schilderijen met, jawel, molens erop. Of een kaboutermolen waar kinderen met het molenwezen kennis maken.

Molenaars zijn dus ook alleszins ambassadeurs van dit cultureel erfgoed. Door de kunstpolitiek wordt verwezen naar het mecenaat van gulle gevers. Vanuit die optiek zijn de vrijwillige molenaars al vele jaren mecenasen. Tijd voor een prijs zou je zeggen.

De redactie

*De redactie wenst u allen
goede feestdagen en veel wind in
de zeilen in het komende jaar!*

Statenbijbel

In de krant begin december werd uitgebreid aandacht besteed aan de nieuwe hertaling van de Statenbijbel. De oorspronkelijke Statenbijbel, die gedrukt werd in Leiden in opdracht van de Staten van Holland, is de basis geworden van het Standaard Nederlands dat sindsdien de grondslag vormt van onze Nederlandse taal.

Bij een ervan stond een kleurenafdruk van het titelblad uit 1637. Wat opviel was de voet van de afbeelding met daarop de afbeelding van een ommuurde stad.

Naast kerken kan men zeven draaiende en een stilstaande standerdmolens onderscheiden.

De Kam

Terugblik

Aan het eind van het jaar kijk je altijd even achterom. Ook in 2010 is er weer veel gebeurd. We kunnen weer terugkijken op een goede "productie". Er zijn in twee examenronden veel nieuwe molenaars bijgekomen, dat is een goede zaak. Want vernieuwing blijft nodig, omdat ook molenaars stoppen. Soms door ouderdom of overlijden, soms omdat andere dingen dan molens belangrijker worden.

We hebben ook goede voortgang gemaakt met het vernieuwen van de opleiding. Dat heeft veel tijd gekost en zal ook in 2011 nog veel tijd gaan kosten. Werkgroep 3 heeft daarin goed werk verricht. Er komen lesbrieven die voor leerling en instructeur een goed hulpmiddel kunnen zijn. In het komende jaar zal het project worden afgerond en kan het resultaat algemeen gebruikt gaan worden. Er wordt al nagedacht over de introductie van de lesbrieven. Met deze vernieuwing bieden we de leerling en de instructeur hulpmiddelen en structuur voor de opleiding. De instructeur blijft de spil die de nieuwe molenaars het vak moet leren.

Dat zijn nog wel de meest in het oog springende zaken op landelijk niveau. Maar er gebeurt veel meer, dat vaak minder zichtbaar is. Bijvoorbeeld de bliksemafleidercontrole, het toezenden van lespakketten naar de nieuwe leerlingen, de verzekeringen, de ledenadministratie, de vertrouwenspersonen, de redactie van de Gildebrief.

Maar het allerbelangrijkste gebeurt in de provincie en op de molen zelf. Daar worden nieuwe molenaars opgeleid door instructeurs, contactavonden georganiseerd voor alle molenaars, toelatingsexamens gehouden voor de leerlingen, noem maar op. Zonder afdelingsbesturen en instructeurs zouden we als Gilde nergens zijn.

Dat zijn bijna allemaal mensen die naast hun molen nog extra activiteiten doen. Zonder hen kan onze vereniging niet draaien en kunnen we geen nieuwe molenaars opleiden. Ik wil iedereen bedanken die ook in 2010 heeft geholpen om te zorgen dat er molenaars blijven komen in Nederland.

Theun Vellinga
Voorzitter

Vrouwelijke molenaars vormen geoliede machine

Nadat iemand op het prikbord, de digitale hangplek voor vrijwillige molenaars, een molendag op de datum van internationale vrouwendag had aangekondigd werd bij twee vrouwelijke molenaars het idee geboren om een oud initiatief nieuw leven in te blazen.

Woldzigt

Er werden adressen verzameld, schreven Tonnie van der Walle aan, die eerder een vrouwenmolendag in de omgeving van Haarlem organiseerde en benaderden vrouwen die we in molenland tegenkwamen. Omdat een van de twee organisatrices nog geen vaste molen heeft besloten we de dag in Woldzigt in Roderwolde te houden. Voor de zomer meldden zich ongeveer 30

vrouwen. De dag (er waren twee data en we besloten de datum waarop de meeste vrouwen konden te nemen) werd uiteindelijk bezocht door 19 vrouwen, inclusief de initiatiefneemsters. De molendag vond plaats op 25 september 2010.

Maar liefst 17 vrouwelijke molenaars en molenaars in opleiding uit het hele land werden enthousiast door Margreet Versteeg op haar molen in Roderwolde ontvangen. Zij werd

bijgestaan door Mariepauline Hollman die in Rosmalen leest en actief is op de Kilsdonkse molen. Bij de koffie met kruidkoek vonden de eerste ontmoetingen plaats en wordt er al heel wat kennis uitgewisseld.

Van heinde en verre

Er waren overigens vrouwen uit heel Nederland en daarbuiten. Uit Friesland; uit Brabant; uit Limburg; uit Noord- en Zuidholland. Een

Molen Woldzigt

molenvrouw kwam uit Duitsland. Er waren molenbewoonsters en zwervende leerlinges bij. En een mailtje van onze Amerikaanse collega.

Onder ons waren de eerste en laatste geslaagde vrouwelijke vrijwillige molenaar uit Groningen. (Bij nader inzien bleek ook de tweede gelaagde aanwezig) Ook de op een na laatste geslaagde molenvrouw was onder ons. Er was een vrouwelijke moleneigenaar die pas begonnen was en er was een vrouw die al meer dan dertig jaar molenaar was en haar hobby heeft beëindigd. De laatste maakte andere vrouwen blij met haar boeken uit haar enorme verzameling molenboeken. Er volgde een kennismakingsronde waarbij we allemaal vertelden hoe we in aanraking waren gekomen met molens, op welke molen we werkzaam waren en wat we aan PR doen. In de gesprekken viel op dat dit een speciaal punt van aandacht vormde.

Molenaachtergronden

Een nog niet zolang geleden geslaagde deelnemer uit Gorinchem woont met man en kind op een wipmolen. Een ander woonde met zes kinderen in een prachtig molenaarshuis naast een molen die op dit moment niet kan draaien. Maar ze houdt hem wel onder de aandacht van het publiek door openstelling op molen dagen en samenwerking te zoeken met een plaatselijk theehuis om soep of een toetje te kunnen presenteren. Groningse vrouwen hebben plannen voor de pelmolen in Den Andel of zijn instructeur in Ganzendijk. De Limburgse, die een week later slaagde in Deurne, is betrokken bij Schaloen in Oud-Valkenburg. De molenaar uit Friesland is actief op een poldermolen en een graanmolen.

En ook de moeder van de jongste vrouwelijke molengids uit Groningen was aanwezig.

Aandachtspunt PR

Vaak werd er gesproken over hoe je gasten/bezoekers benadert, hoe je omgaat met de gemeente of moleneigenaar, hoe je omgaat met pers en publiciteit in het algemeen. Al gauw vormde dit het thema van de dag. Boeiend in dit verband was de presentatie van Aggie Fluitman die in Almaar draait. Zij vertelt over haar ontmoeting met de Amerikaanse molenaar Alissa Crawford. Alissa heeft in Amerika ook een echte Nederlandse molen en weet op allerlei manieren de aandacht van het Amerikaanse publiek te trekken: ze heeft veel contact met de pers en is naar Nederland gekomen om te leren met molenzeilen om te gaan. In Amerika had ze geen zeilen bij haar molen. Als voorbereiding op de reis naar de Zaanstreek kon de plaatselijke bevolking tegen betaling vast intekenen op de nieuwe zeilen. Met haar cursus in Nederland bereikte ze ook weer de Nederlandse molenbladen en weer thuis met nieuwe zeilen konden alle donateurs blijvend hun naam achterlaten op de molen. Bij gelegenheid verschijnt Alissa op heuse klompen, met oranje T-shirts en boeren zakdoek om de nek op de molen en weet zo weer de aandacht van de pers te trekken. Via een aantal door haar georganiseerde evenementen bij de molen weet ze verder het publiek aan te trekken. Al met al een inspirerend voorbeeld waarmee ook de verafgelegen eenzaam in het land staande molens hun voordeel kunnen doen!

Rondje olieslaan

Al vroeg in de morgen werd met enkele

molenvrouwen opgezeild en trucjes om het zeil te klampen uitgewisseld. Na een heerlijke lunch met eigen gemaakte soepen en broodjes van Margreet en Mariepaoline, komt er door een redelijk windje leven in de brouwerij. In meerdere ploegen van steeds vier vrouwen in boerenkiel worden de vuisters opgewarmd, gevuld met het geplette lijnzaadmeel van de kantstenen. De bulen worden gevuld en tussen de wiggen gezet. De heien slaan er lustig op los en vanuit de voorslag en daarna de naslag vloeit de olie in de emmers. De workshop olieslaan duurt enkele uren en is het voor de meesten de eerste maal dat er echt in de praktijk op een olieslagmolen wordt gewerkt. Na vijven zeilde molenaarsman Arnoud samen met enkele vrouwen af. Voor deze vrouwen mochten we maalboekjes nieuwe stijl aftekenen, een hele ervaring! Iedereen kon naar huis met zo'n heerlijke Woldzigt rook- en lijnoliegeur om zich heen.

Vijf liter lijnzaadolie, een flinke brok inspiratie voor PR voor je molen, een hecht molenaarsnetwerk en een fantastische herinnering aan molen Woldzigt in Roderwolde: zie daar het resultaat van deze vrouwelijke molenaarsdag. Rond half zes vertrekken de laatste vrouwelijke molenaars voldaan, na een hele leuke dag, weer huiswaarts.

Margreet Versteeg, molenaar Woldzigt, Roderwolde.

Lia van der Mark, molenaar in opleiding De Rietvink, Nijetrijne.

Foto's: Anja Hoogduin.

Aggie Fluitman aan het woord

Opleiding vrijwillig molenaar als een depressie

Zeer zeker niet in psychische zin bedoeld, maar als in de meteorologie. Immers een depressie is een luchtbeweging waarin juist de gearde molenaar zich als een kind thuis moet voelen omdat alle aspecten die met het beheersen van een windmolen, aan de molen en molenaar voorbij kunnen komen.

Besmet door het virus

Nadat ik op een introductiedag, voor het werken van nieuwe molenaars, op de koren- en oliemolen Woldzigt te Roderwolde door het virus, dat ik Molenaar noem, gegrepen was, ben ik op 24 februari 2009 met de opleiding vrijwillig molenaar begonnen. Na aanmel-

ding, ontvangen lesstof en de intro op de instructiemolen, "De Noordenveld" te Norg, realiseerde ik mij dat het niet eenvoudig zou worden.

Omdat ik de stof zo snel als mogelijk onder de knie wilde krijgen ging ik in overleg met mijn instructeur.

Ik koos voor een studietijd van één jaar om de examenaanvraag voor 1 maart 2010 in te kunnen dienen. Het landelijk examen kon dan in het najaar 2010 plaatsvinden.

Ik was vanwege mijn prepensioen in de gelukkige omstandigheid om veel tijd in een korte periode aan de studie te besteden.

Aankomende depressie

De voorbereiding op de studie is als de aankondiging van een aankomende depressie. De molenaar moet waakzaam zijn op wat staat te gebeuren.

Het lijkt als bezoeker op een prachtige Hollandse molen bij mooi weer en een windje van 2-3, geen kunst om die in beweging te zetten en haar van de mooiste kant te laten zien, maar om molenaar te worden is er nog veel te leren.

De invloeden van de depressie worden merkbaar. Wat ga ik doen? Mijn plan bijstellen, de depressie ten zuiden van mij langs laten trekken en de stabiliteit van die situatie rustig aan mij voorbij laten gaan of liever ten noorden langs en de fronten op mij af laat komen, of toch maar de kern over mij heen laten gaan, wel de gevaarlijkste situatie maar mogelijk het snelst en met heftige ervaringen aan de andere kant van de depressie komen.

Op schema

Ik ga voor het laatste, immers ik wil zo snel mogelijk de materie beheersen om nog lang te kunnen genieten van het molenaar zijn. Ik ben tenslotte niet meer de jongste. Merkbaar

kom ik in de richting van de kern. De leerstof wordt veel, de eisen die gesteld worden zijn hoog en ik moet de nodige uren, op andere molens, ook nog maken. Toch blijf ik keurig op schema. Mijn kennis wordt tussentijds regelmatig door mijn instructeur getest.

Barometer daalt

De barometer daalt en in de verte zie ik donkere luchten uit het noordwesten aankomen. Wat doe ik, de molen stil zetten en op het laatst eieren voor mijn geld kiezen, of doorgaan.

Ik kies, nu ik eenmaal zover ben, door te zetten.

De aanmelding voor het examen gaat op 27 februari 2010 de deur uit. Even later komt het bericht dat ik op 14 april 2010 op molen "De Vliet" te Diever toelatingsexamen moet doen. Gelukkig gesteund door mijn omgeving bereid ik mij daarop voor.

Ik doe de voorbereidingen op de molen die nodig zijn om de kern te laten passeren. En dan is het zover, het toelatingsexamen. Mijn voorbereiding was goed, ik mag doorgaan voor het landelijk examen.

De wind gaat liggen

Gelukkig kan de molen goed voorbereid op de weersverandering even stilgezet worden.

In de kern is het rustig, angstig? Nee de molen staat er goed bij.

De barometer stopt en de wind gaat liggen. Lettend op de donkere luchten uit het noordwesten.

Ik wacht de post, waarin de informatie voor het examen staat af.

Zo nu en dan toch nog eens op de molen kijken en hier en daar nog wat bijleren.

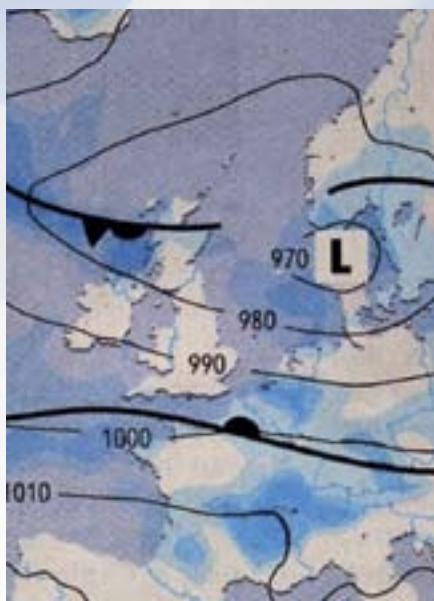
En dan plotseling, maar niet onverwacht, het bericht dat het examen op de Lelie in Eenrum op 16 september 2010 zal plaatsvinden.

Wolken pakken zich samen

De wolken pakken zich samen, de molen wordt gekruide met de kop naar de "nieuwe" wind.

Het komt er nu echt op aan, ik kan niet meer terug en zal moeten zorgen dat de molen heelhuids door dit gedeelte van de depressie geloodst wordt.

Nogmaals neem ik alle leerstof door, thuis krijg ik de opmerking dat ik misschien wel te veel met mijn neus in de boeken zit, waardoor het ook verkeerd kan aflopen. En dan omdat

ik en alleen ik weet dat mijn voorbereiding goed is geweest, ga ik ervoor. Kop in de wind en staand op de stelling stuur ik de molen door de buien heen. Plotseling wordt het rustig en de lucht klaart op. Het examen is voorbij, ik heb mij helemaal gegeven, kijk nog even rond op de molen en geef haar een klopje op de kruilier, "Goed gedaan" zeg ik met enige trots.

De depressie is voorbij

Dan komt de examencommissie met de uitslag GESLAAGD! Ik ben molenaar! De barometer staat weer normaal en deze depressie is voorbij.

Ik vond het een heerlijke periode waarin ik met betrekking tot de keuze om molenaar te worden geen moment spijt heb gehad.

Zonnig weer

Mijn dank voor dit behaalde resultaat gaat uit naar:

Sicco Fockens: Mijn instructeur.

Margreet Versteeg voor de vele ontvangen instructie-uren op Woldzigt.

Kees Vanger voor de theorie uren op molen "De Weert" te Meppel.

De instructie-uren die ik op de andere molens mocht genieten bij:

Ron Brommer; Poldermolen O.T. te Zijpe.

Wim Tieben; Torenmolen Buitenmolen te Zevenaar.

Jan Verhaar; Wipmolen Kaager te De Kaag.

Ber Fort; Zaagmolen Bolwerksmolen te Deventer.

Nico v. Guldener; Grondzeiler De zwaluw te Oude Molen.

Eppie Broekema; Molen te Niebert.

Albert Wever; Standerdmolen te Ter Haar.

Meint Noordhoek; Korenmolen De Vliet te Diever.

De uren gemaakt op De Lelie te Eenrum; Johan v. Dijk en het team van vrijwilligers.

En omdat ook zij zich als vrijwilliger inzetten: De examencommissie van De Hollandse Molen, bestaande uit: Mark den Boer; Sietse Pot; Mark Dwarswaard; Wilma v.d. Broek

En natuurlijk Ali mijn vrouw die volledig achter mijn passie staat en intussen steeds meer kennis over molens ontvangt.

Harm Jansen

Roden

Foto's: Joos Lensink, Harm Jansen

Advertentie

Overijsselse windmolens van toen en nu

Slechts **33,40**
incl. verzendkosten

370 pagina's • 1075 foto's • 2500 gram

De Stichting Verdwenen Molens wil u graag iets meer vertellen over het hiernaast afgebeelde boek.

Het boek is geheel in kleur uitgevoerd en beschrijft de geschiedenis van iedere nog bestaande en van de verdwenen molens van Overijssel. Bij elke foto is er nog een extra tekst toegevoegd.

Het boek is 25 cm breed, 29 cm hoog en het weegt bijna 2500 gram. Het is gedrukt bij Drukkerij Waanders in Zwolle en het bevat ruim 370 pagina's met 1075 foto's.

Dankzij de vele sponsors is de prijs erg laag, het naslagwerk kost slechts € 29,90.

Het boek kan besteld worden door € 33,40 (inclusief verzendkosten) over te maken op onderstaande bankrekening.

Het boek wordt voor die prijs rechtstreeks thuisbezorgd.

Vergeet dan vooral niet uw naam en adres te vermelden.

Stichting Verdwenen Molens

Hoofdvaart 43

7701 JG Dedemsvaart

Tel. 0523 - 612017

Bank: 1095.23.865

Email adres: gerardsr@varwyk.nl

Heeft u vragen over het molenboek 'Overijsselse windmolens van toen en nu'? Bel, schrijf of mail ons gerust!

De kleinste korte film

Hoewel we tegenwoordig niet van DE POST spreken maar van TNT-post, Sandd of Selectmail of iets anders worden er nog steeds poszegels uitgegeven. Je was gewend om te vragen naar postzegels van 44 of 88 cent. Nu moet je zeggen mag ik een postzegel van 1 of 2. Erg lekker bekt dat niet. Je zegt toch ook niet "mag een kopje" als je koffie bedoelt. Culturele vervreemding zou je kunnen zeggen.

Ook de waarde van een zegel kunnen we niet meer lezen. Wat kost ! en hoe duur is 2. We moeten het tegenwoordig over een hare majesteit 1, 2 of meer of Dagobert Duck 1 hebben. De prijs moet je maar raden. Eind september werd een bijzondere zegel van 5 met een molen erop uitgebracht ter gelegenheid van het Nederlands Filmfestival.

De zegel toont naast een molen het gezicht van Carice van Houten. Als je de zegel verticaal beweegt zie je hoe ze de vinger in de mond stopt. Een filmpje met bewegend beeld van 1 seconde zorgt voor de beweging van de vinger. Lenticulair effect heet dat.

Het zou leuk zijn als de maker van het filmpje, Anton Corbijn ook de molen in de vreugdestand zou bewegen met dit effect. Maar dan horizontaal bewegen.

Bij deze is hij uitgedaagd.

(HVE)

B. VAN DE VOORT

Linkse hobby

Een nieuw kabinet is aangetreden en als het aan sommige kabinetsleden dan wel gedogers ligt gaat er flink bezuinigd worden op de zogenoemde 'linkse hobby's'. Want linkse hobby's, uiteraard gebezigd door de zogeheten linkse elite, kosten een boel geld.

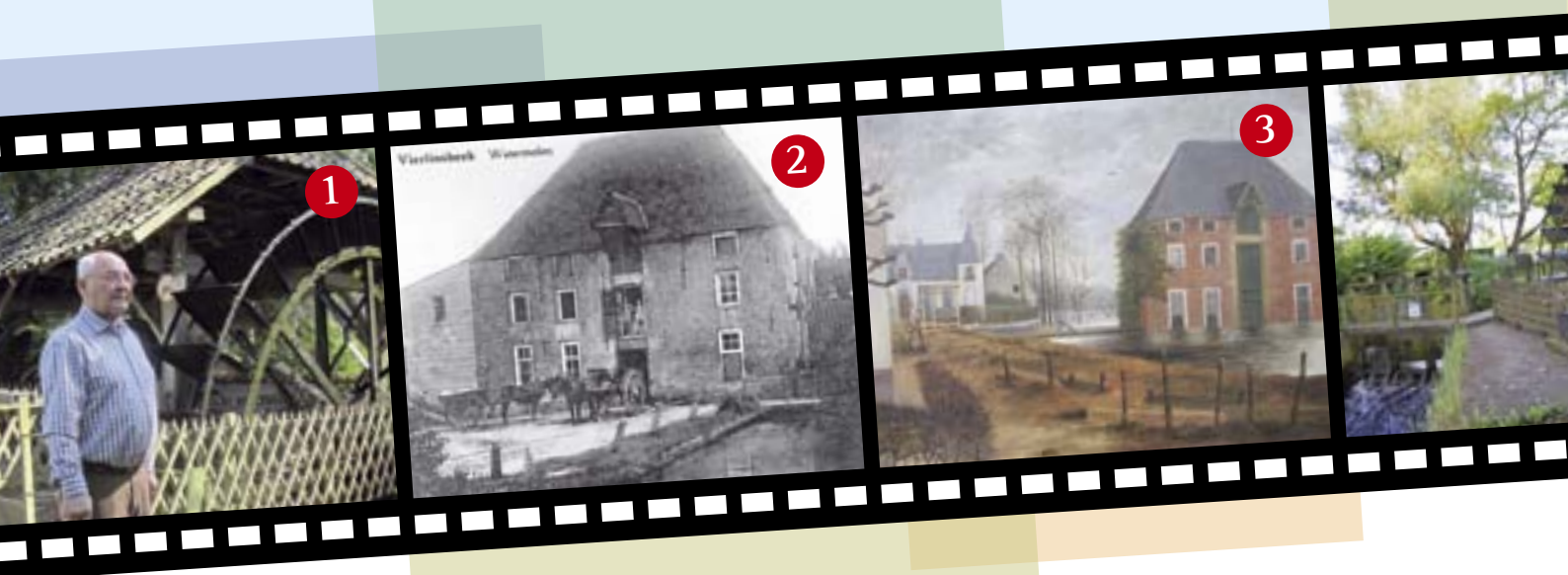
Ik wil geen enkele uitspraak doen over de politieke voorkeur van molenaars, zowel in het algemeen als voor een individu, maar als het op molens aankomt kunnen ze in mijn ogen wel aange-merkt worden als 'linkse hobbyist'. Molens zijn cultuur, leveren geen geld op – sterker nog, ze kosten alleen maar geld – en kunnen in die context dus wel 'links' genoemd worden. De lezers van dit blad hebben molens bovendien als hobby. Dus: linkse hobbyisten zijn we, allemaal. Met als lichtend voorbeeld oud-minister Plasterk van de Partij van de Arbeid die her en der molens opent en opzeilt, ermee op de televisie verschijnt en ongeneeslijk met het molenvirus besmet lijkt te zijn.

Zoals het ware hobbyisten betaamt, steken we veel tijd en energie in onze hobby. Elke zaterdag naar de molen, opzeilen, afzeilen, klussen, bezoekers ontvangen en biotoopwacht spelen. Stiekem gaat er ook nog wat geld in zitten: een overall, reisgeld, verzekeringen, trakteren aan alle leerlingen op je verjaardag, het kan aardig optellen. Maar, zoals we allemaal weten, het resultaat mag er wezen. Dankzij onze inspanningen draait de molen wekelijks, is de stelling keurig geteerd, worden vogelnes-ten uit de kap geveegd en planten de burens geen hoge bomen in de tuin. Omdat de molen zo vaak draait, is het hele dorp er enthousiast voor geworden en is er een draagvlak voor de molen dat bij een stilstaande, half vervallen molen niet denkbaar zou zijn geweest. Ondanks dat we met molens draaien voor ons eigen plezier, dragen we flink bij aan de instandhouding van Neerlands cultureel erfgoed. Als er niet zo veel enthousiaste molenaars zouden zijn, zouden molens hard achteruit gaan en zou het behoud een lieve duit meer kosten. Dit geldt ongetwijfeld niet alleen voor molens, maar voor veel meer cultureel en industrieel erfgoed: hoe meer vrijwilligers, hoe goedkoper en beter de instandhouding wordt.

Alles bij elkaar genomen zorgen we met zijn allen voor flinke kostenbesparingen en een hoge kwaliteit als het om molens gaat. Dus wat de politiek ook voor ons in petto zal hebben, ik hoop dat er altijd voldoende linkse hobbyisten zullen zijn!

Groene stroom voor watermolen Vierlingsbeek

Bij de ingang van de dorp Vierlingsbeek passeert de beek de “Beekse watermolen”, één van de oudste plekjes van de regio. Momenteel worden de sluizen van de watermolen grondig gerenoveerd. Dat was hard nodig, want de “oude” handbediende sluizen zijn ongeveer 140 jaar oud. Tegelijkertijd wordt de molen geschikt gemaakt voor het opwekken van groene stroom.

Geschiedenis watermolen

Al rond 1300 stond er op de huidige plek een molen, maar veel is daarvan niet meer bekend. De “laatste” molen (in 1944 verwoest) dateerde van 1672. Het was één van de grootste watermolens van Zuid-Nederland. De Loobeek ontspringt aan de oostzijde van de Noord-Limburgse Peel in de gemeente Venray en stroomt via de dorpen Merselo en Smakt richting Holthees. Daar verandert de naam in Molenbeek en loopt via Vierlingsbeek (gemeente Boxmeer) naar de Maas. Totale lengte is ±16 kilometer. De molenbeek voert vanuit de Peel het hele jaar door water aan. Vanaf 1845 werd de molen geëxploiteerd

door de huidige eigenaren (familie Kaanen).

De molen maalde granen voor bakkers en boeren en heeft tot oktober 1944 gewerkt. Molenaar Harrie Kaanen (geboren 1932) kan het zich nog goed herinneren: “’s Nachts en tussen de middag werd het water opgestuwd, zodat er gemalen kon worden. Aan de bovenzijde van de stuw was een soort waterbekken, dat doorliep tot boven de weg Vierlingsbeek – Maashees. Daardoor was er bijna altijd water, ook al omdat de Peel fungeert als een soort spons.”

De sluizen

In de jaren ‘1920, toen de Maas gekanaliseerd werd, kocht de “laatste molenaar” Godfried

Kaanen (1884–1958) een stuk grond aan de Maas in Maashees, en begon er samen met zijn stiefvader Jan Peter Havens (1846–1932) een handel in graan en diervoer. In de jaren ‘30 – door de nieuwe aanvoer per schip – groeide het bedrijf Havens Graanhandel NV gestaag en in 1938 werd een grote graansilo gebouwd (óók in 1944 verwoest). Na de oorlog werd besloten het bedrijf Havens alléén in Maashees op te bouwen; het “molentijdperk” had zijn tijd gehad en “de watermolen” werd een ruïne.

De huidige handbediende sluizen dateren van ca. 1870. De sluizen “overleefden” de oorlog, samen met het huidige waterrad (dat in 1911 voor 450 gulden werd geplaatst door de firma

Fransen uit Vierlingsbeek). Het rad heeft een doorsnede van 5.10 m. Sluizen en rad worden nog elke dag bediend door Harrie Kaanen. In 1970 volgde een grote renovatie van de sluizen; gevolgd door een tweede in 1995. Het rad werd toen uitgebreid met een eikenhouten overkapping, waaronder een "kollerganger" werd geplaatst. Dit is een soort pers, die vroeger werd gebruikt bij het mengen van granen en diervoeders. De kollerganger is gemaakt van massief gietijzer, en overleefde daardoor als een van de weinige machines de verwoesting van de Havens-fabriek in Maashees in 1944. Na de oorlog kon de kollerganger worden opgeknapt en heeft tot ca. 1963 dienst gedaan in de nieuwe fabriek van Havens in Maashees.

Onderslag watermolens

Watermolens (d.w.z. door water aangedre-

Nieuwe bediening en oud molenrecht basis voor groene stroom

De renovatie van de sluizen van de molen van Vierlingsbeek was zeer dringend nodig; de oude tandheugelkasten waren door slijtage en roest nauwelijks nog te bedienen. Momenteel wordt de sluisbediening daarom compleet vervangen, waarbij de oude sluiswanden worden hergebruikt. De sluiswanden en de beekbedding worden opnieuw gevoegd en waar nodig hersteld. Ook hier hebben "vaderlijke tijd", boomwortels en miljarden liters water hun sporen nagelaten.

Om de werkzaamheden droog te kunnen plaatsvinden is tijdelijk een nevengeul gegraven, die na oplevering weer zal verdwijnen. Dan zal het water weer normaal opgestuwd kunnen worden zodat het rad dagelijks kan

electriciteit wordt teruggeleverd aan het net en is goed voor ca. 5 - 10 huishoudens per jaar. Zonder enige CO₂- uitstoot!

Uiteraard afhankelijk van het water. De aanvoer daarvan dient zo constant mogelijk te zijn. Met de nieuwe bediening zal het water gemakkelijker en constanter kunnen worden opgestuwd.

De nieuwe sluisbediening en stroomgenerator is dubbel beveiligd. De stroomlevering valt stil wanneer er zich een storing voordoet op het elektriciteitsnet. Ook wordt er een alarm gegeven bij een (plotselinge) zeer grote watertoevoer. Dan moet het teveel aan water alsnog worden afgevoerd via de sluizen.

Behoud industrieel erfgoed

De watermolen is één van de oudste eco-

Toelichting bij de foto's

1. Harrie Kaanen bij zijn molen
2. De molen in 1900
3. Schilderij Harrie Kaanen. De molen tijdens de overstroming van de Maas in 1926
4. Het molenrad
5. De sluizen
6. Omleiding voor herstel watermolen 2010
7. Stroomgenerator

ven molens; niet te verwarren met poldermolens die in het westen van ons land ook watermolens genoemd worden) worden onderverdeeld in onderslag-, middenslag- en bovenslagmolens. Dit wordt bepaald door het aangrijpingspunt van het water op het water-rad ten opzichte van de positie van het rad.

De watermolen te Vierlingsbeek was er een van het onderslag-type. Bij onderslagmolens hebben alleen de onderste schoepen contact met het water. Onderslag- en middenslagmolens treffen we meer aan in vlakke gebieden, waar het verval gering is. Bovenslagmolens (hier komt het water over een goot aanstromen en valt bovenop het rad) vinden we vaak in bergachtig terrein, waar het verval groter is.

draaien en kan zorgen voor de productie van "groene stroom". Voor de exploitatie zijn 2 zakelijke rechten nodig; het water- of stuwrecht en het molenrecht. Beide zijn "heerlijke rechten" (net zoals bijv. visrechten, veerrechten, etc.), ontstaan in de Middeleeuwen, maar ook nu nog steeds geldig en berustend bij de eigenaren.

Voor de stroomproductie wordt het water-rad gekoppeld aan een motorreductor (een soort versnellingsbak) met daarop een 7,5 kW electromotor. De motorreductor is nodig om de snelheid van het waterrad ($\pm 6,5$ toeren/minuut) om te zetten in het veel hogere toerental van de electromotor (1500 toeren/minuut). De vastgekoppelde draaistroom-motor (met rotor) wekt een magnetisch veld op wat vervolgens wordt omgezet in electriciteit. De

nomische activiteiten binnen de gemeente Boxmeer en vervulde tot begin 1900 een belangrijke rol bij de voeding van dier en mens. De huidige renovatie vindt plaats in opdracht van Havens Diervoeders NV uit Maashees, al ruim 40 jaar "sponsor" van de Vierlingsbeekse watermolen voor klein en groot onderhoud. De opeenvolgende directies voelen een sterke

band tot de molen, die immers aan het begin staat van het familiebedrijf. Oud-directeur Herman Kaanen vertelt: "Onze voorvader Godfried Kaanen kwam in 1845 naar Vierlingsbeek. Door het Peelwater kon bijna altijd gemalen worden; graan voor boeren of bakkers. Later – na de opening van de spoorlijn Nijmegen – Venlo rond 1883 – konden ook veevoedergrondstoffen en kunstmest per spoor naar Vierlingsbeek komen. Rond en ná de eerste Wereldoorlog groeide de veehouderij sterk. Duitsland had honger, en overal langs de grens ontstonden varkens- en kippenslachterijen."

Ook na WO II, en met name vanaf 1960 tot in de jaren '90 groeide de veehouderij enorm. Het bedrijf Havens groeide méé en bleef familiebedrijf. Qua volume is professioneel diervoer de grootste tak. Varkens-, rundvee-, en pluimveebedrijven worden belevd met mengvoerders, concentraten en grondstoffen zoals tarwe, gerst, maïs of soja.

Voorvaders zouden tots zijn

Maar ook internationaal is Havens actief, met export naar meer dan 50 landen. Huidig directeur Han Kaanen "We hebben het dan over speciale voedingssupplementen voor de champion-industrie (onder het merk MC-Substradd (www.mushroomsupplements.nl), over varkens- of pluimveevoerders (www.havens.eu) of het bekende Havens paardenvoer (www.horsefeed.nl). Onze voorvaderen zouden

er vast trots op zijn." De grote renovatie van de sluizen worden uitgevoerd door Beijck Molenbouw BV uit Afferden in samenwerking met Koppes

Constructie BV uit Bergen, Hoveniersbedrijf Keuten & van Loon uit Venray en Bouwbedrijf Jacobs uit Maashees. Bedrijven uit de omgeving. Bedoeling is dat alles medio november 2010 klaar is.

Joris Kaanen

Foto's: Joris Kaanen en Mari Goossens

Bronnen:

Drs. H. Douma, De bouw van een watermolen te Vierlingsbeek in 1531, Merlet 6e jaargang 1970

Rijksarchiefbewaarplaats Brussel, Archieven Rekenkamers, nummer 26433.

F.C.J. Ketelaar, Oude zakelijke rechten vroeger, nu en in de toekomst, diss. Leiden 1978

Familiearchief familie Kaanen

Puntkomma

Rubriek voor reacties of aanvullingen van lezers

Eerste molenbarcode?!

Een aantal van de vrijwillige medewerkers van de Witte Watermolen in het Sonsbeekpark Arnhem is lid van het gilde. Zodoende krijgen wij dus ook de Gildebrieven toegestuurd. In het nummer van september lazen wij met verbazing en verbolgenheid het stuk over de eerste molen met een barcode in het Brabantse Someren. 'Ja maar dat kan niet',

zeiden wij tegen elkaar. 'Bij ons hangt al heel wat jaren een barcode op de deur'. Ik keek zelf nog even snel om er zeker van te zijn dat ie er echt hing en ja hij hing er toch echt.

Ans Roefs, de molenaar van de Witte Watermolen in Arnhem vroeg mij of ik een stukje wilde schrijven naar de Gildebrieven. Ik ben een beetje te laat in de pen geklommen voor het volgende nummer helaas. Maar wat ik dus wil zeggen; ik werk nu iets meer dan 2 jaar als vrijwilliger en inmiddels als leerling molenaar bij de Witte Watermolen. Al die tijd heeft de barcode bij ons op de deur gehangen. Het is onderdeel van een stadswandeling en er kan, net als bij de molen in Someren, buiten de openingstijden informatie uitgelezen worden. Ans meende zelfs dat er een pakje pannenkoekenmix tegen gereduceerde prijs bij hoorde. Zelf heeft ze het nog nooit meegemaakt dat er gebruik gemaakt is van deze barcode.

Een tijdje terug kregen we de mensen van TMS op bezoek, zij hebben als het goed is een foto gemaakt van de barcode. Misschien zien we die nog terug in de Gildebrieven?!

Ik heb het geheel in de eerste alinea natuurlijk een beetje aangedikt. Het is hartstikke leuk dat er meer molens zijn met een barcode maar Someren is niet de eerste en niet de enige. Wij zijn benieuwd of er meer molens zijn met barcodes. Hopelijk hebben de molenaars genoeg tijd om ook in te pen te klimmen en van zich te laten horen.

Johan van der Sluis

Molenbarcode

Onder de kop "Molenbarcode" stond in de laatste Gildebrief een stukje over standermolen Den Evert waar een Mondriaanachtig vierkant plaatje aangebracht was, waarvan men niet precies wist hoe het werkte.

Het Mondriaanachtige plaatje geeft inderdaad een QR code weer en het is een matrix-code, oftewel een tweedimensionale barcode, die in 1994 ontwikkeld is door het Japanse bedrijf Denso-wave. QR staat voor Quick Response en slaat op de snelle manier van coderen (het vertalen van data naar een te scannen matrix-code) en decoderen welke met deze code gerealiseerd kan worden.

Met onze mobieltjes kan steeds meer zoals mailen en internetten, maar om domeinnamen in te toetsen op je mobiele telefoon is vaak lastig, zeker als het om mobiele websites met lange domeinnamen gaat. De QR code helpt hier dan bij. Je gebruikt je mobieltje als een barcodescanner met behulp van de camera die erin zit en de daarbij

benodigde software. De tweedimensionale barcode wordt gescand en middels de software en de internetverbinding kom je dan op de website terecht waar je moet zijn.

Ik ga er vanuit dat de "Molenbarcode" van Den Evert zo ook naar een website of naar aanvullende informatieve tekst over de molen verwijst.

Kijk voor meer informatie op www.qrcode.nu

Hoe dan ook; wat geeft bijvoorbeeld onderstaande QR code aan? Hier staat niets anders dan "Achterste of Laaglandse Molen" in tweedimensionale barcode.

En van daaruit groet ik jullie allen!

Petro van Doorne

Zeilmakerij van Neerven bv

**MOLENZEILEN IN
WK77 BRUIN OF WIT,
MARLON BOLUS ROOD**

Driek van Erpstraat 1

5341 AK OSS

Tel. 0412-624028

Fax. 0412-627973

**DEGELIJKHEID EN
GEGARANDEERD DE
BESTE KWALITEIT !!**

MOLENSTEENMAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen als ook
blauwe basaltlava maalstenen.

Tevens wrijfstenen, kweernen (romeins model)
demonstratiestenen (ø 10, 15 of 20 cm) en
huishoudmolens.

Zeer snel en vakkundig scherpen van
uw molenstenen en maaltechnische adviezen.

Werkplaats:

Rijksweg 146

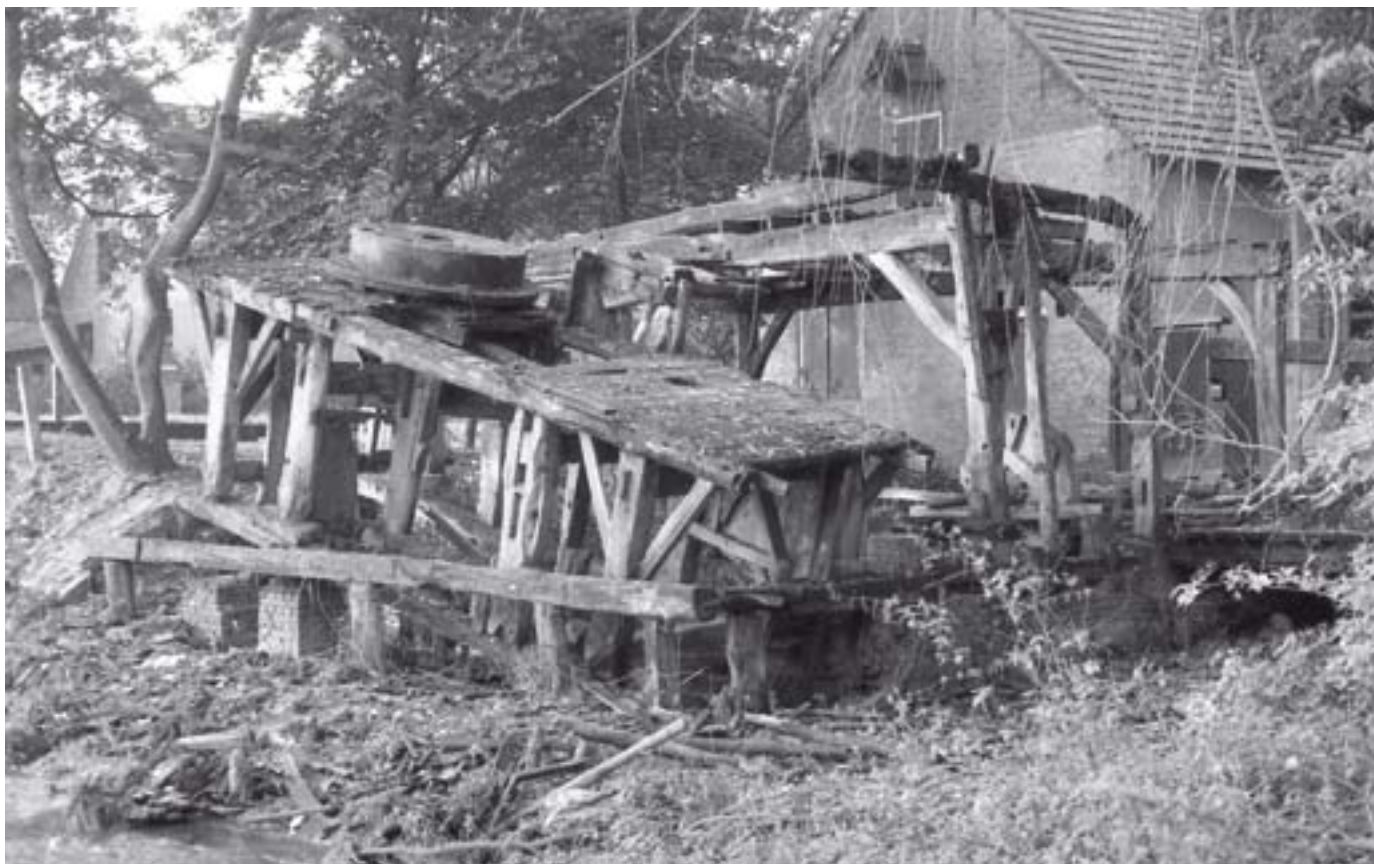
6586 AB Plasmolen, Nederland

Telefoon: 024 - 696 36 54

Fax: 024 - 696 36 57

GSM 0653667686

E-mail: molensteenmakerij@planet.nl

De inmiddels verdwenen Keersopper Watermolen van Riethoven op zijn laatste benen (opname Gerard Sturkenboom 1981)

Watermolens in Noord-Brabant vroeger en nu

Op het Prikbord verscheen in mei van dit jaar een aankondiging van het verschijnen van een nieuw boek over water(gedreven)molens in Noord-Brabant, gepost door Piet-Hein Halder. Deze aankondiging kwam voor mij als een verrassing. Gebruikelijk is dat nieuwe molenboeken in één van de tijdschriften aangekondigd worden.

Eerste kennismaking

De naam van de inzender, die ook de samensteller bleek te zijn, was mij onbekend, terwijl ik al meer dan 30 jaar actief ben op molengebied in de provincie. De informatie, gegeven op het Prikbord, was voor mij aantrekkelijk om een exemplaar te bestellen, dat ook netjes volgens de aankondiging in juni werd bezorgd.

Al bij de eerste kennismaking maakte het boek indruk op me. Piet-Hein Halder licht in het "Woord vooraf" als achtergrond toe; dat hij al lange tijd belangstelling had voor watermolens, dat hij veel gegevens verzameld had, en dat hij na zijn vervroegde pensionering de tijd kreeg

die hij benutte om alle verzamelde gegevens te bewerken tot een boek. Het is dus een persoonlijk boek geworden, dat ook volledig in eigen beheer is uitgegeven.

Inlaatmolen

In het eerste hoofdstuk, "Kennismaking met watermolens" wordt kort ingegaan op de verschillende verschijningsvormen. Nieuw voor mij was de inlaatmolen, "een tussenvorm van een watermolen en een getijdenmolen en werd aangedreven door stromend water dat vanuit een hoger gelegen buitenwater in een lager gelegen polder werd ingelaten". O.a. in Gouda

zou een inlaatmolen hebben gefunctioneerd. Weliswaar niet in Noord-Brabant. In het hoofdstuk "Situering in het landschap" gaat de schrijver uitgebreid in op de stroomgebieden, zoals vaker in het boek, van oost naar west (stroomafwaarts). Met het aantal watermolens (alle onderslag) die ooit op de Dommel gestaan hebben, 15 stuks in totaal, werd precies voldaan aan de voorwaarde dat er gemiddeld per molen 1 m verval nodig is en dat daarnaast 1 m verval per 10 km lengte nodig is om water sowieso te laten stromen (over de 76 km van het Nederlandse deel van de Dommel tussen de Venbergse Watermolen en de Maas is het verval

De 3 verdwenen watermolens van Halder

Detail van de kaart van de belegering van 's-Hertogenbosch door Prins Maurits, een Italiaanse uitgave, 1603 (Stadsarchief 's-Hertogenbosch, nr 0002559). Het noorden ligt rechts.

22,5 m; min 7,6 m voor de stroming van het water rest ongeveer 15 m voor ... , precies: 15 watermolens!).

Bij alle beken en riviertjes zijn alle watermolens, waar ooit van aangetoond is dat ze hebben bestaan, in het boek vermeld. In totaal komt van Halder op 83 watermolens, waarvan molens met dubbele functies (en ook meerdere raderen) als een enkele zijn geteld. Ook op de functies wordt ingegaan. In totaal waren 68 molens als korenmolen in bedrijf, maar ook waren er ooit houtzaagmolens (3) en papiermolens (2). Over al deze functies volgt een langere of kortere uitleg. Naast de 83 molens waarvan aangetoond is dat ze bestaan hebben (op dit moment bestaan er daarvan nog 10) heeft van Halder ook een lijst opgenomen van 38 zogenaamde spookmolens. Hier is alleen sprake van een vermoeden, maar is geen onomstotelijk bewijs.

De gebruiksduur van de 10 nog bestaande watermolens in Noord-Brabant varieert van 531 (Oploo) tot 860 jaar (Hooibonk). Naar aanleiding van het verdwijnen, c.q. "opgeven" door Monumentenzorg van de Keersopper Watermolen in 2003 doet van Halder de volgende oproep "Laten we afspreken, dat als er nu nog een watermolen bedreigd wordt, we massaal in actie komen." Hoe betrokken kan iemand zijn.

Van iedere molen is informatie opgenomen, vanzelfsprekend van de bestaande het meeste. Informatie wordt gegeven over inrichting, vroegere eigenaren en een beknopte geschiedenis.

Veel informatieve bijlagen

Van Halder heeft zoveel informatie verzameld, dat in het boek in totaal 23 bijlagen zijn opgenomen, waarmee in diverse doorsneden (in tabellen, grafieken en opsommingen) informatie is vastgelegd; van een lijst van alle watermolens gesorteerd op het eerste jaar van vermelding (de eerste dateert van 965) tot een overzicht van middeleeuws geld en maten en een verklarende woordenlijst. Alles komt zeer grondig uitgezocht en verwerkt, en daarmee betrouwbaar over. Zeer volledig zou je dan ook zeggen. Van Halder vertrouwde mij toe dat hij wel informatie had om een 1000 pagina dik boek te kunnen samenstellen; het uitgegeven boek telt er "slechts" een kleine 300. Maar daarmee is het wel een toegankelijk en leesbaar boek geworden. Wat mij betreft niet een boek om gelijk na uitgave van op te merken dat je een onvolkomenheid meent te moeten opmerken - zoals ik op het Prikbord gelezen heb. Er is met dit boek zoveel informatie beschikbaar geworden voor een groter publiek, dat het daarmee al van grote waarde is; en dat als resultaat van een particulier initiatief. Wat mij betreft zeer aan te bevelen.

Gerard Sturkenboom

Het boek is gedrukt op A4 formaat ingenaaid gebonden uitvoering met harde koft. Het heeft 272 pagina's, waarvan 160 in full colour met ruim 300 foto's, afbeeldingen, grafieken en tabellen.

De prijs bedraagt 20 Euro.

Het boek kan worden besteld via phvanhalder@hetnet.nl

De bijdrage in de verzendkosten in NL is € 3,50 per exemplaar. U dient € 23,50 over te maken op bankrekening 523942354 t.n.v. P-H van Halder te 's-Hertogenbosch.

Het boek zal u vervolgens via TNT Post worden toegezonden.

Iets met molens

Peet Quintus was als kind in het Limburgse Grubbenvorst altijd al met penseeltjes bezig. En dat is altijd zo gebleven. Na haar opleiding in Eindhoven verbleef ze met haar man voor haar werk een aantal jaren in Amerika en Engeland. Terug in Nederland besloot ze na een paar jaar in 1998 van haar hobby haar beroep te maken. Het werd iets met molens.

Cultureel erfgoed

Door haar verblijf in het buitenland was ze geïnteresseerd geraakt in ons cultureel erfgoed. Ze ging op zoek naar dit stukje Nederland. Onder andere molens en de strijd tegen het water en de functie in de kleine boerengemeenschappen van vroeger boeiden haar. Ze bezocht molens en legde contact met de West Brabantsche Molenvereniging.

Toen dan ook enkele jaren geleden Engelse vrienden, die op bezoek waren, persé iets wilden zien waar Nederland om beroemd is, namelijk de molens, was het pleit beslecht. Molens gingen een centrale plaats innemen in haar werk. En al helemaal toen ze van de molenaar Niek van Eekelen van De Twee gebroeders in Roosendaal een stuk doorleefd zeil kreeg om mee te experimen-

teren. Oude molenzeilen vormen sindsdien de basis voor haar olieverfwerken.

Recycling molenzeilen

Ze ontwikkelde een procédé voor het schoonmaken en prepareren van het oude doek, zodat er op geschilderd kan worden. "Een vorm van recycling van molenzeilen" noemt ze het zelf. Delen van het zeildoek worden dan op een frame gespannen. Vaak zijn de kenmerken van de zeilen nog duidelijk herkenbaar. Je ziet de stiksels, naden of delen van het schiemanswerk en touwen terug in het doek of anderszins. Bij gebrek aan witte molenzeilen schildert ze vooral op bruin zeildoek. Ze zou dan ook "super blij" zijn als iemand nog resten oude witte zeilen zou hebben; ook al is het "piepklein". Elk molenzeilschilderij

In weer en wind

Catalogus op ezel

Polderbos

Holland Singapore

is voorzien van een uniek nummer dat gekoppeld is aan het monumentnummer van de molen in kwestie en een certificaat van echtheid.

Expositie in de molen

Haar eerste tentoonstelling had ze in Engeland en er volgden er meer. Sinds ze begon te schilderen op molenzeil is ze er van overtuigd dat kunst en de molen als cultureel erfgoed elkaar kunnen versterken. De expositie dit voorjaar in molen De Twee Gebroeders in Roosendaal (foto rechts) heeft haar gesterkt in deze overtuiging. Molenliefhebbers kregen interesse in de kunstwerken en de "kunstminnende" raakte geïnteresseerd in de molen en bezorgde de molenaar nieuwe klanten. Dat beviel haar wel en ze hield daarna kleine exposities in een molen in Etten-Leur en tijdens de jaarvergadering van TIMS Nederland en Vlaanderen in Arnhem.

Haar schilderijen zijn uiteenlopend van karakter. Ze heeft zich zelfs gewaagd aan een "Mondriaan-molen". De afbeeldingen bij het artikel geven helaas onvoldoende de structuur van het zeil en de transparantie van de olieverf weer. Maar je kijkt na het zien ervan toch met een andere blik naar molenzeilen.

Tekst en foto's: Huub van Est

Nadere informatie: www.peetspalette.nl

De Twee Gebroeders

De houtzaagmolen van Singraven is één van de weinig overgebleven watergedreven houtzaagmolens in Nederland. Een watermolen met drie raderen en bovendien ook nog voorzien van twee maalkoppels. De molen trekt het hele jaar door, maar vooral in de zomer veel bezoekers.

Houtzaagmolen Singraven zoekt molenaars

Pensioen beroepsmolenaar

In het hoogseizoen werd de houtzaagmolen bediend door molenaar Geert Wesselink, die deze molen al zo'n dikke 25 jaar in bedrijf houdt. Geert is onlangs in goede gezondheid 65 jaar geworden en gaat dus met pensioen. Proficiat Geert,. Het zou plezierig zijn voor Geert wanneer hij zijn werkzame leven had kunnen afsluiten met het inwerken en wegwijs maken van zijn opvolger (s). Helaas is dat (nog) niet mogelijk gebleken. Hij is één van de laatste molenaars in Nederland die

nog een dienstbetrekking had als molenaar. De stichting Edwina van Heek, eigenaar van landgoed Singraven en dus ook van de op dit terrein gelegen watermolen, kampt al jaren met begrotingstekorten. Het verzoek van de stichting om molenaar Wesselink te vragen om nog een jaar door te gaan, maar dan als vrijwillig molenaar viel, en dat is te begrijpen, bij Geert niet direct in goede aarde.

Cultuurhistorisch belang

In het jaar 2006 verscheen het boek "Water-

molens Twente" en juist daarin kunnen we lezen dat de Stichting Edwina van Heek wist te voorkomen dat de zandweg waaraan de watermolen en het restaurant gelegen zijn zou worden verhard: De Stichting stond borg voor het behoud van dit stukje gaaf gebleven historisch Twente. Over de cultuurhistorische waarden van het gehele complex en het behoud ervan maakt óók Herman Hagens uit Almelo, die als geen ander een kenner is van molens en watermolens in Overijssel, zich zorgen.

Hij deed dan ook onlangs op een bijeenkomst van molinologen een oproep voor molenaars die de taken van Geert Wesselink zouden kunnen gaan overnemen: Geen eenvoudige taak vanwege het karakter van de molen.

Monument van de eerste orde

Aan de molen wordt regelmatig klein en groot onderhoud gepleegd. Wiek en Rad 2008-1 vermeld nog het verslag van de grote reparaties en gedeeltelijke vernieuwing van de schoepraden. Kort geleden zijn er nog assen

vernieuwd. De molen, die dateert uit 1448 is een monument van de eerste orde. Aanvankelijk heeft deze molen ook als oliemolen dienst gedaan. Maar in de 80-jarige oorlog is een deel van de molen waaronder de oliemolen verwoest. Vanaf 1920 is de molen in gedeelten hersteld en ook de ouderen onder ons kennen deze molen slecht als een in bedrijf zijnde houtzaag en korenmolen. Leuk detail is dat de werkplaats van landgoed Singraven het hout van deze houtzagerij voor eigen doel benut en verwerkt. Een prettige

bijkomstigheid gezien de huidige hardhout prijzen.

Tekst en foto's Joos Lensink

Nadere informatie

Voor nadere informatie kunt zich wenden tot dhr. Kees Jan Meijer, rentmeester Singraven, telefoon 0541-351906 of via het email adres: k.j.meijer@de-rentmeester.nl of via <http://www.de-rentmeester.nl>

Platform houtzaagmolens

In maart van dit jaar, zijn op initiatief van het Bestuur van Stichting De Salamander, bestuurders en molenaars van houtzaagmolens uitgenodigd om na te gaan of er interesse zou bestaan voor een platform houtzaagmolens.

Vertegenwoordigers van acht molens, evenals het Gilde van Vrijwillige Molenaars gaven gehoor aan de uitnodiging. Bovendien werden een aantal positieve berichten per brief ontvangen.

Tijdens vorenbedoelde bijeenkomst is besloten het platform verder gestalte te geven, waarbij de volgende doelstellingen zijn geformuleerd:

- het ambacht van houtzager niet verloren laten gaan
- aandacht besteden aan de opleiding tot molenaar/houtzager
- ervaringen op het technische en organisatorische vlak met elkaar uitwisselen

- het verkrijgen van meer belangstelling voor houtzaagmolens, zowel bij het publiek als bij vrijwillige molenaars in opleiding
- tenminste eenmaal per jaar een bezoek aan een houtzaagmolen om ervaringen uit te wisselen.

Zaterdag 13 november vond voor de eerste maal een bijeenkomst plaats bij houtzaagmolen De Salamander in Leidschendam. Bestuurders en molenaars van negen molens plus een vertegenwoordigster van het Gilde van Vrijwillige Molenaars hebben die dag tijdens een zaag-demonstratie ervaringen met elkaar gedeeld en daarna over een aantal punten van gedachte gewisseld, Ruime aandacht is geschonken aan de opleiding van molenaars tot houtzager. Afsproken is dat zoveel mogelijk (technische) informatie wordt verzameld die voor de opleiding van nut kan zijn.

Verder is gesproken over hoe kunnen we de jeugd de interesse voor molens bijbrengen. Ook het werven van vrijwilligers en de opleiding tot gastheer/-vrouw is aan de orde geweest.

Uit de reacties van de aanwezigen is gebleken dat men enthousiast en positief is over het initiatief om een Platform voor Houtzaagmolens in het leven te roepen. Men hoopt dat het idee ook bij het bestuur en directie van De Hollandsche Molen weerklank zal vinden.

Afsproken is dat zoveel mogelijk (technische) informatie wordt verzameld die wordt verwerkt tot een leerzame en interessante website, die voor ieder toegankelijk is en voor de opleiding van grote nut kan zijn.

*Kees van den Heuvel
Stichting De Salamander*

In de herfstvakantie met kleindochter naar het Arnhemse Sonsbeek belandden we in de Witte Kaboutermolen. “Waarom liggen daar van die kleine zakjes meel” vroeg de kleine. “En die kleine meubeltjes. Dat zullen we je vertellen kreeg ze te horen van molenaar Ans en molenaar in opleiding Lidy.

De kaboutermolen

Teruggevonden

Al weer een tijdje geleden vonden we achter een plank van de bedkast waar die pop nu in ligt al die dingen terug die je hier nu kunt zien. Dat komt omdat eens, lang, lang geleden er ook kabouters op de molen hebben gewerkt. De kabouterkoningin stuurde dan een kabouter naar mensen om te gaan helpen. Ook naar deze molenaar om te gaan helpen bij zijn werkzaamheden en te helpen met allerlei klusjes. Een soort vrijwillige molenaar dus. Kabouters mochten zich alleen laten zien aan mensen in noodgevallen en werkten op tijdstippen dat de molenaar er niet was of sliep. Dat is hier ook gebeurd.

Kabouter Meelmuts

Zo gebeurde het dat de kabouterkoningin een kabouter, die nog maar net op de Bagijnemolen iets verderop aan de Jansbeek zijn opleiding had voltooid, met zijn vrouw naar de Witte Watermolen in het Arnhemse Sonsbeek stuurde. Hij moest de molenaar 's nachts gaan helpen omdat deze al een beetje oud was en het heel erg druk had.

Omdat hij niet gezien mocht worden kon de kabouter alleen 's nachts zijn werk doen of als de molenaar er niet was. Want zo hoort dat nauw eenmaal bij kabouters.

Meelmuts, zo heette de kabouter, was apetrots dat hij al zo gauw echt op een molen mocht gaan werken. "Dat is een erg belangrijke baan" zei hij tegen zijn vrouw "en dat mag ik ook best laten zien.

Wil jij voor mij een witte muts maken? Dat past bij mijn werk op een korenmolen".

"Waarom wit" vroeg zijn vrouw "kabouters hebben toch rode puntmutsen? Als de molenaar er aankomt of er wat anders gebeurd kunnen we je tenminste gauw vinden".

Witte muts

Meelmuts was echter een beetje een eigenwijs mannetje en wilde een perse een witte muts.

"Nou" zei Meelmuts "een witte muts wordt niet zo gauw vies met al dat witte meel. Waarom zijn anderen niet eerder op dat idee

gekomen?" Toen maakte zijn vrouw maar een witte muts omdat ze geen ruzie wilde.

Een paar dagen gingen voorbij. Hij werkte hard en deed allerlei karweitjes die op zijn pad kwamen. Ook moest hij nog een beetje wennen aan alle eigenaardigheden van de molen.

Nachtmalen

Als het druk is malen molenaars ook 's nachts. Molenaars doen dan vaak een dutje. Want ze slapen op het geluid in de molen. Ze horen in hun slaap als er wat gebeurt of als de zak vol is.

Toen Meelmuts daar een paar weken was ging de molenaar ook 's nachts malen. Hij dutte dan in de bedstee die nu is afgesloten.

Toen een meelzak een beetje was losgeschoten deed hij geen moeite om de molenaar wakker te maken en zag Meelmuts zijn kans om te bewijzen dat hij een echte molenaar was. Hij liep er naar toe en wilde snel even de meelzak recht hangen zodat de molenaar kon doorslapen

en het meel niet langs de zak op de grond terecht kwam.

Hij kon dan tegelijk de kleine zakjes vullen die voor de koningin en de andere kabouters waren. Het zogenaamde scheploon. Uit zulke grote zakken misten de molenaars dat nooit.

In de zak gevallen

Hij klom bovenop de meelbak om daar - zover zijn korte armpjes gingen - een punt van de meelzak te pakken en deze weer vast maken. En toen gebeurde het. Door een beweging van de schuddebak belandde hij met het meel, Oeps, in de halfvolle zak. Hij probeerde er uit te klimmen, maar dat lukt niet omdat hij telkens weer in het meel zakte en meel op zijn kop viel. Al het gespartel hielp niet. Hij kon amper zijn hoofd boven het meel houden.

Toen de molenaar wakker werd omdat hij hoorde dat de zak vol was had hij er de pest in dat er meel naast de zak terecht was gekomen. Een beetje slaperig zag hij de witte muts van Meelmuts niet en knoopte de zak dicht, legde deze op de andere zakken en hing een nieuwe zak op.

Bevrijd uit de zak

Het duurde drie dagen voor Meelmuts zich met zijn kaboutermes uit de zak kon bevrijden. Gelukkig voordat de zak bij de bakker terecht was gekomen. Hij ging gauw naar huis en zei tegen zijn vrouw die zich vreselijk ongerust had gemaakt en overal naar hem had gezocht: "Maak toch maar weer een rode puntmuts. Ik snap nu waarom dat toch verstandiger is".

Ook voor kabouters geldt, net als voor echte molenaars, dat veiligheid voor alles gaat.

Met een klein zakje kaboutermeel gingen we naar huis.

Onder andere dit verhaal werd in iets andere woorden verteld in de herfstvakantie aan de kleintjes en begeleiders in De Witte Molen in Arnhem. De molen was hiervoor ingericht voor de kabouters.

Tekst: Kabouterjournalist

Foto's: Joos Lensink

Vernieuwen is niet eenvoudig

(Stand van zaken)

Vernieuwen van een opleiding is niet eenvoudig. Dit is ook goed te zien bij de vernieuwing van de opleiding tot vrijwillige molenaar. Na het signaleren van ontevredenheid met de opleiding is een langdurig pad van verbetering bewandeld. Hierbij is grondig nagedacht over de inhoudelijke kern en structuur van de opleiding. Ook over de manier van examineren. Dit alles met vernieuwing als inzet, maar ook het behoud van het goede.

Bijzondere opleiding

De opleiding van vrijwillige molenaars is erg bijzonder. De opleiding wordt volledig door vrijwilligers voor vrijwilligers gedaan. Er is een landelijk netwerk van instructeurs dat met behulp van de huidige leermiddelen (en veel eigen inbreng) er in slaagt om flink wat vrijwillige molenaars af te leveren. Daar zit dus zeker kwaliteit in. Ook al loopt de opleiding kennelijk niet helemaal naar tevredenheid, toch moet opgepast worden dat bij vernieuwen het kind niet met het badwater weggegooid wordt.

Pijnpunten

Bij de opleiding was sprake van een aantal pijnpunten. Enkele daarvan hadden te maken met de inhoud (te veel, te theoretisch, ongestructureerd, etc.) en de uitvoering van het examen (onduidelijk, onaangenaam, etc.). Gilde-mensen hebben zich gebogen over de inhoudelijke kern van de opleiding en deze is beschreven in een vrij groot maar toch erg overzichtelijk schema: de exameneisen. Met dit stuk ligt er een goed overzicht van wat de opleiding als doel heeft.

Een ander pijnpunt was de manier van examineren. Met een bijna geheel

nieuwe examencommissie wordt het examen nu volgens nieuwe principes afgenomen. Examinatoren gaan meer op zoek naar wat kandidaten wel weten en kunnen. Verder wordt vooral gevraagd naar inzicht. Dit zorgt bij het examen voor een sfeer waarin het voor kandidaten prettig is om te laten zien wat ze weten en wat ze kunnen. De hoop is natuurlijk dat dit er voor zorgt dat meer kandidaten het examen met goed gevolg afleggen; het lijkt zeker te leiden tot een groter aantal kandidaten dat het examen met een goed gevoel aflegt. Dat is al winst.

Visie opleiding

Een opgeleide molenaar moet het een en ander kunnen. Een molenaar moet verantwoord en zelfstandig een molen kunnen laten draaien en daarbij de veiligheid gewaarborgd houden voor alles en iedereen. Verder moet een molenaar verantwoord een molen kunnen beheren en de belangen van een molen kunnen behartigen. Dit is nogal wat, en wel allemaal erg praktisch. Dit vraagt dus om een actieve, praktische manier van opleiden. Inhoud en examen zijn eigenlijk alleen de ingrediënten van een opleiding. Een opleiding voor molenaar gaat over hoe de inhoud overgebracht kan worden op een leerling, zodat deze een goede molenaar wordt

(en slaagt voor het examen). Door werkgroep 3 is een visie gemaakt op de structuur van de opleiding en hoe de inhoud kan worden overgebracht. In deze visie bestaat de opleiding uit 3 gedeeltes: kennismaken, verbreden en verdiepen.

Kennismaken, verbreden, verdiepen

Kennismaken is een fase waarin onder de vleugels van de instructeur de molen wordt verkend. Aan het eind van de kennismaking kan de leerling onder leiding een molen bedienen.

Verbreden is de fase waarin kennis van en inzicht in het werken met de molen wordt verkregen. Aan het eind van het verbreden kan de leerling in principe een molen zelfstandig bedienen.

Verdiepen is de fase waarin onderwerpen behandeld worden die met andere molenzaken te maken hebben, zoals bijvoorbeeld molenhistorische kennis, behoud, onderhoud en omgaan met bezoekers. Daarnaast wordt in deze fase de leerling voorbereid op het examen. Aan het eind van het verdiepen kan de leerling een molen ook onder lastiger omstandigheden bedienen en kan hij of zij ook verantwoord bezoekers ontvangen en rondleiden. Deze visie is opgeschreven in een opleidingsplan.

Opleidingsplan

De inhoud van de opleiding wordt gezien als het geheel van aan te leren vaardigheden, waarbij praktijk en inzicht de belangrijkste zijn en theorie in dienst staat van de praktijk. Dit heeft geleid tot het idee dat de leermiddelen praktisch van aard moeten zijn en vooral het initiatief van de leerling moeten aanspreken. Je kunt niet vroeg genoeg beginnen met leerlingen duidelijk te maken dat je niet molenaar kunt worden uit een boekje, en dat het ook na de opleiding nodig blijft om als molenaar altijd vanuit jezelf te blijven leren.

Leermiddelen

Leermiddelen zijn erg belangrijk voor een opleiding. De huidige leermiddelen bestaan eigenlijk alleen uit uitgebreide theorie in de 'Basisopleiding', wat meer een naslagwerk is. Daarnaast zijn er veel boeken in gebruik, en is er veel gemaakt door instructeurs zelf. Deze leermiddelen zijn vaak erg gebonden aan de stijl van de instructeur en daarmee niet eenvoudig door een brede groep instructeurs te gebruiken. Veel instructie wordt ter plaatse bedacht, gebeurt vanuit het gevoel en de ervaring, en heeft, hoe plezierig en aansprekend het ook kan werken, vaak geen duidelijke lijn. Dit gaat natuurlijk vaak goed, maar kan wellicht beter of eenvoudiger, zowel voor de instructeur als voor de leerling.

Nieuwe inzichten

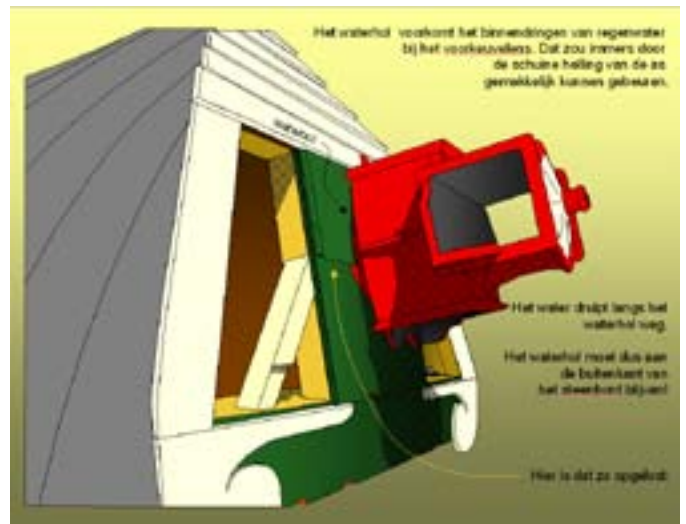
Leermiddelen moeten een didactische lijn uitzetten voor de opleiding. Dit mist in de 'Basisopleiding' en vaak ook in zelf gemaakte hulpmiddelen en presentaties. Werkgroep 3 heeft zich hierover een tijd het hoofd gebroken. Bij het zoeken naar de vorm van leermiddelen werd het duidelijk dat inbreng vanuit de didactiek zeer welkom was. Hiertoe is de ontwikkeling van leermiddelen in een project gegoten, waarvoor fondsen zijn gevonden. Zo is het mogelijk geworden om didactische mensen van buiten de molenwereld in te schakelen. Een frisse didactische blik levert nieuwe inzichten op, die beter aansluiten bij de opleidingswerkelijkheid. Het zoeken naar de vorm van de leermiddelen is geen makkelijke taak gebleken. Er zijn bij dit soort zoektochten vele wegen die naar Rome leiden, waarbij verschillen van mening snel kunnen ontstaan. Dit is ook werkgroep 3 niet bespaard gebleven. Desalniettemin is nu een weg ingeslagen die goed past bij het idee dat een nieuw leermiddel een soort rug-

gengraat (structuur) zouden moeten vormen, bij de heel flexibele manier waarop de opleiding wordt gegeven. Er is sprake van flexibele instroom, flexibele voortgang en een laag aantal contacten (een dagdeel per week, of minder). Deze flexibiliteit is een gegeven.

Het moet iets zijn waar instructeur en leerling beiden iets aan hebben bij het uitvoeren van de flexibele opleiding.

Theorie ten dienste praktijk

Dit betekent wel dat de leermiddelen eigenlijk met minimale voorbereiding inzetbaar moeten zijn en binnen één dagdeel iets duidelijk moeten maken. Daarnaast moet het leermiddel werken via praktische opdrachten en zelfwerkzaamheid en moet theorie ten dienste staan van de praktijk. Ook moeten lesbrieven de niveaus hebben die passen bij de 3 fases van de opleiding (kennismaken, verbreden, verdiepen). Naast deze inhoudelijke eisen, is een andere eis dat we niet nog een boekwerk willen maken of de 'Basiscursus' herschrijven. Het moet dus klein, richting gevend (rug-gengraat), praktijkgericht, gericht op eigen initiatief, opdracht gebaseerd, flexibel, eenvoudig, snel uitvoerbaar, en daarnaast nog geschikt zijn voor alle doelgroepen en niveaus, en daarnaast ook nog met een moderne en aantrekkelijke uitstraling... Ga er maar aan staan. Het resultaat: Thematische lesbrieven aansluitend bij verschillende fases...

Stand van zaken: we gaan vooruit

Op dit moment is de productie van de lesbrieven in volle gang. De lesbrieven van fase 1 (Kennismaking) zijn gepresenteerd en gedeeltelijk bekeken in een workshop bij de Opleidingsraad van 6 november in 'De Faam', te Hoogland. De ontvangst was positief kritisch, waarbij spontaan een grotere groep enthousiaste Gilde mensen vanuit verschillende afdelingen zich beschikbaar heeft gesteld voor het doornemen van alle lesbrieven. Deze groep is bijeen geweest op 27 november op molen 'De Passiebloem' in Zwolle. De lesbrieven worden aangepast aan de hand van het commentaar en het plan is om ze op korte termijn te gaan uitproberen met groepen leerlingen in Zuid-Holland en Overijssel.

Tegelijkertijd wordt gewerkt aan de basis voor de lesbrieven van fase 2 en 3 van de opleiding. De vaart zit er nu dus goed in. We zetten in op zo snel mogelijk... 2011 is het jaar van de waarheid.

Arjen Strijkstra, namens Werkgroep 3

Betreden op eigen risico?

Molenaar Barend Zinkweg vroeg zich enige tijd geleden af wat de grondslag is voor een bordje met de tekst Betreden op eigen risico op een molen betekent? De daaruit voortvloeiende uitwisseling van informatie en gedachten met De Hollandsche Molen hierover leidde tot onderstaand artikel dat onderdeel kan zijn van het arbo-beleid van de moleneigenaar en zijn molenaar(s).

Waarschuwing?

Betreden op eigen risico, soms kom je zo'n bordje wel eens tegen. Het suggereert dat een bezoeker de molen wel mag betreden, maar dat dit geheel voor eigen rekening is. Het suggereert daarnaast dat "geen enkele aansprakelijkheid zal worden aanvaard". De vraag is nu wat de waarde hiervan is. Als waarschuwing vóóraf is alleen een bordje Betreden op eigen risico niet duidelijk. Bezoekers weten immers niet waarop ze moeten letten en hoe ze daarmee om moeten gaan. Bezoekers kennen de risico's immers niet en kunnen deze dus ook niet inschatten. In dat geval staat een bezoeker feitelijk maar één verstandig ding te doen: omkeren en weggaan.

Of Maatregelen?

Beter is het om op plekken die daarvoor in aanmerking komen afdoende maatregelen te nemen en/of duidelijke mededelingen te doen: het gevlucht is goed afgezet, een toegangshek dat niet gebruikt mag worden is op slot en voorzien van het bordje "omlopen a.u.b.", een ruimte (de kap!) die niet betreden mag worden is afgesloten en voorzien van het bordje "geen toegang", plekken die mogelijk gevaarlijk zijn worden voorzien van voldoende hoge en voldoende sterke hekken, de trap die bezoekers gebruiken is voorzien van een stevige trapleuning. De molen moet in technisch goede staat zijn en alle maatregelen moeten genomen zijn om enerzijds de molenaar veilig zijn werk te laten doen en anderzijds bezoekers veilig te ontvangen en rond te leiden.

Voorschriften

Bovendien moet de molenaar bezoekers actief ontvangen, begeleiden, waar nodig instrueren en steeds in de gaten houden. In het model "Risico-inven-

tarisatie en -Evaluatie voor molens" (RIE) is geregeld hoe je dat concreet moet doen. Alle moleneigenaren zijn gehouden een dergelijke RIE opgesteld te hebben en de maatregelen die daarin zijn opgenomen uit te voeren. Als de molen volgens de voorschriften uit de RIE en volgens de ARBO-voorschriften is ingericht, kan niemand meer behoefte hebben aan een ongericht en onduidelijk waarschuwingsbord.

Aansprakelijkheid

Voor het geval er wél iets is voorgevallen, mist het bordje een juridische grondslag. Als een bezoeker een waarschuwing negeert, is hij zelf aansprakelijk. Als een bezoeker door een vloer zakt, dan is de moleneigenaar aansprakelijk en daar kan deze zich nooit bij voorbaat van vrijwaren. Wie er aansprakelijk is, wordt uiteindelijk door de rechter beslist. Aankondigen, dat voor het betreden geen enkele aansprakelijkheid wordt aanvaard, maakt duidelijk, dat bezoekers met schade zonder advocaat bij voorbaat geen enkele kans maken. Een bezoeker die verstandig is, maakt rechtsomkeer. Er op speculeren, dat niemand de mededeling leest of er zich iets van aantrekt is verwerpelijk.

Meldt u bij de molenaar

Het bordje met de tekst "eigen risico" is dus volstrekt onvoldoende en weinig publieksvriendelijk. De molen moet ingericht zijn volgens de RIE en de ARBO-regels. Alleen dan heb je goed gezorgd voor de belangen van bezoekers, maar ook van die van jezelf en de moleneigenaar. Aanwijzingen en waarschuwingen moeten kort en duidelijk zijn. Vervang de nog aanwezige bordjes met "betreden op eigen risico" door een bordje met de tekst "meldt u zich bij de molenaar". Dan kan de bezoeker mét de goede zorg van de molenaar veilig een molen bezichtigen. Bij de Arbo-map is destijds een aanvulling gekomen van de Monumentenwacht. Op bladzijde 6 vind je veel informatie over gedragsregels voor bezoekers. Die vallen in twee groepen uiteen, voor bezoekers die onaangekondigd komen en voor groepen die zich aanmelden. Dat is een handig hulpmiddel voor molenaar en eigenaar.

*Barend Zinkweg, molenaar Pendrechtse Molen
Leo Endedijk, directeur De Hollandsche Molen*

Veiligheidswaaier

Op 19 november hield DHM haar jaarlijkse contactdag om de moleneigenaren te informeren over ontwikkelingen en bij te praten met elkaar onder het genot van lunch en borrel in het stadhuis van Schiedam. Met name daar omdat deze locatie door de burgemeester, mevrouw Wilma Verver-Aartsen, tevens de voorzitter van het bestuur van DHM, beschikbaar was gesteld.

Onderhoud en veiligheid

Een korte introductiefilm over de molens van Schiedam zette ieder onmiddellijk op het goede spoor van onderhoud en promotie van het molenbestand. Met de nieuwbouw van "De Kameel" als meest sprekende voorbeeld daarvan. Natuurlijk kwamen de financiële aspecten, uitgebreid aan de orde. Zoals o.a. de BRIM-regeling waarmee velen worden bediend bij onderhoud en restauraties. Onderhoud en verbeteren van molens is ook belangrijk het bevorderen van de veiligheid. Het was derhalve niet vreemd dat één van de agendapunten de veiligheid betrof en vervolgens op vakkundige wijze door veiligheidkundige, Hay Janssen, werd toegelicht. Hier juist toegespitst op de verantwoordelijkheden van de eigenaren. Regelmatig overleg tussen de vrijwillige molenaar en eigenaar/ beheerder werd dan ook algemeen ondersteund.

RI-map

Wat dan weer tegenvalt is dat maar weinig vingers de lucht in gaan op de vraag wie nu actief met de RIE-map aan de gang is gegaan. De voorankondiging van een zgn.

*Veiligheid wil je delen
om het te vermenigvuldigen*

het gehoor. De waaier bevat korte en praktische informatie voor molenaars om de veiligheid te bevorderen.

Onze aanwezige voorzitter, Theun Vellinga, benadrukte in dit eigenaren-gezelschap dat de veiligheid in het opleidingstraject van de vrijwilliger een veel grotere plaats gaat innemen, wat in brede kring instemming kon ondervinden. Er is dus nog al wat te winnen door ook van onze kant actief te zijn. De nauwere samenwerking tussen DHM en GVM poogt deze lacune in de komende tijd te slechten.

Veiligheid en Cultureel Erfgoed

Hoe matchen deze twee aspecten in het molenvak met elkaar? Door Jan van 't Hoff van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) werd naast de al genoemde subsidieperikelen ook de nadruk gelegd op de waarde van de molens als cultureel erfgoed.

Op mijn vraag of er door de RCE een vorm van beleid wordt ontwikkeld waarmee de eigenaar en vooral de vrijwillige molenaar rekening dient te houden antwoordde hij dat dit zal worden opgepakt. Met de accentuering van de molen als cultureel erfgoed komt deze immers meer en meer in de belangstelling van het grote (ook internationale) publiek te staan met mogelijk meer bezoek op de molen en met name ook van meer buitenlanders.

Veiligheidstaal

En welk taal spreek je dan als molenaar om juist de veiligheid voor de bezoekers te garanderen?

Mijn vraag is dit onder elkaar eens onder de koffie en/of met de leerlingen te bespreken. Wie neemt de handschoen op om in de volgende Gildebrief hierover een balletje op te gooien om er meer helderheid en bewustwording op te ontwikkelen?

Gerrit Duinker (Arbocoördinator)

I.J. de Kramer-prijs 2010

Tijdens de najaarsbijeenkomst in het Arnhemse Sonsbeek van TIMS-Nederland en Vlaanderen op 23 oktober, heeft de voorzitter Peter Tergau de I.J. de Kramer-prijs 2010 ter grootte van € 2.000,- uitgereikt. Op de foto overhandigt Peter Tergau (links) de prijs aan winnaar Yves Coutant.

Deze publicatieprijs werd toegekend aan de Vlaamse auteur: Yves Coutant voor zijn manuscript:

Windmill technology in Flanders in the 14th and 15th centuries. Part 2: The moving parts of early post and tower mills

Negen jaar nadat Yves Coutant het staande werk van de middeleeuwse Vlaamse standdaarmolens en stenen molens beschreef (uitgegeven in de reeks *Bibliotheca Molinologica* van TIMS, nr. 16), behandelt hij thans het draaiend werk van deze molens.

Opnieuw baseert Coutant zich op eigen onderzoek van zeer vele molenschattingen en herstelrekeningen in archiefdepots.

De studie van Coutant vormt een belangrijk wetenschappelijk instrument om het belang van de molentechniek te duiden in de samenleving, meer bepaald in de economische voor-

spoed. In het toegestuurd manuscript komen nog geen illustraties voor, alhoewel deze erg verhelderend hadden kunnen werken. In de geplande uitgave worden deze wel beoogd.

De jury voor 2010 bestond uit:

- Lieven Denewet, Hooglede
- Ton Meesters, Breda
- Walter Van den Branden, Gentbrugge

Publicatiegegevens:

Manuscript, [Kortrijk], 2010, 152 p, A4, (nog) niet geïllustreerd. Na 2010 zal dit geïllustreerd gepubliceerd worden in de serie: '*Bibliotheca Molinologica*' (BM). Zie hiervoor: <http://www.molinology.org/>

Het volledige juryrapport, dit persbericht en het reglement zijn te raadplegen op de website: www.molenkunde.eu. Neem voor verdere

informatie contact op met het secretariaat, Wiard Beek, secretaris TIMS-Nederland en Vlaanderen, wiardbeek@gmail.com.

Ook werd een schilderij, op molenzeildoek geschilderd, door Peet Quintus (rechts) aangeboden aan de winnaar.

Allemolens

Op de contactdag van De Hollandsche Molen werden de bezoekers bijgepraat door projectleidster Ingeborg Pouwels over het project Allemolens.nl dat ongeveer een jaar geleden van start ging. Met dit project wordt beoogd de archieven die rijk zijn aan molengegevens en afbeeldingen over dit deel van ons cultureel erfgoed digitaal te maken en voor het publiek toegankelijk te maken.

Voorbeeld van een te beschrijven prentbriefkaart aangetroffen in een boek van Bicker Caarten uit 1958 (zie ook Gildebrief september 2009)

Archieven

Begonnen is met de archieven van de Stichting Molendocumentatie (SMD) dat is ondergebracht bij De Hollandsche Molen, de Rijksdienst Cultureel Erfgoed (RCE) en Het Molenhuis Groningen. Inmiddels hebben ook de Zaanse Molen en de Database Verdwenen Molens zich aangesloten bij het gezelschap. Bij dit alles gaat het niet alleen om geschreven archieven als het blad De Molenaar maar ook om het in kaart brengen van beeldmateriaal.

Thuiswerkers

Bij de beschrijving van het beeldmateriaal in

de archieven heeft men er voor gekozen aan te sluiten bij de systematiek en nummering van Anton ten Bruggencate die jarenlang lid was van het Dagelijks Bestuur en archivaris van De Hollandsche Molen.

Veel is inmiddels digitaal vastgelegd en een vijftiental vrijwilligers werkt aan het voorzien van de bestanden van beschrijvingen en trefwoorden volgens bovengenoemd systeem.

Prentbriefkaarten

Daarmee is het werk nog niet gedaan. Er liggen nog zo'n 73.000 prentbriefkaarten die verwerkt moeten worden om de geschiedenis in beeld te brengen. De vrijwilligers werken na

een introductie thuis achter hun beeldscherm. Via een online databasesysteem krijgen zij bestanden toegedeeld om te bewerken. Nu het voorwerk zo goed als klaar is wordt reikhalzend uitgekeken naar de "plaatjes".

Uitnodiging

Aan het slot van haar verhaal nodigde Ingeborg Pouwels belangstellenden dan ook van harte uit het aantal vrijwilligers te komen versterken. Meer informatie is te vinden in de laatste nummers van De Hollandsche Molen of op hun website. Belangstellenden kunnen zich aanmelden via info@molens.nl.

Jaarvergadering Gilde

De jaarvergadering van het Gilde vindt komend jaar plaats in Huizen (NH) op de Botterwerf Smederij van het Gilde van Kunst, sier en restauratiesmeden.

Datum: 2 april 2011.

's Middags kan er een bezoek worden gebracht aan de smederij waar het handwerk zal worden gedemonstreerd o.l.v. Mark den Boer.

Meer over de jaarvergadering in het volgende nummer.

Deze rubriek vermeldt activiteiten van de vereniging, de afdelingen en de regio.

Hoewel de redactie begrip heeft voor het feit dat activiteiten vaak op korte termijn worden georganiseerd verzoeken wij iedereen rekening te houden met de verschijningsdata's van de Gildebrief. Het is immers niet zinvol activiteiten te vermelden die al hebben plaats gevonden op de dag van verschijnen van de Gildebrief.

De Gildebrief verschijnt voorafgaand aan de jaarvergadering eind maart, eind juni, eind september en vlak voor Kerst. U kunt ook even contact opnemen met de eindredacteur.

Evert Smitbiotoopprijs 2010

Ook dit jaar had het Gildebestuur een paar kandidaten voor onze Evert Smitbiotoopprijs. Een goed teken, want dat betekent dat we met zijn allen veel aandacht hebben voor een betere omgeving rond onze molens. En dat is zeker nodig, omdat een biotoopverbetering niet uit zichzelf komt aanwaaien.

Het Gildebestuur heeft besloten om de Evert Smitbiotoopprijs 2010 toe te kennen aan de Gemeente Cuijk. Zij is genomineerd door de Molenstichting Jan van Cuijk voor de samenwerking om de biotoop van deze molen te verbeteren. De gemeente heeft vooraf overleg gepleegd met de molenstichting over de herinrichting en herbeplanting van de doorgaande weg langs de molen. Hierbij is een boomvrije zone gerealiseerd door een opschietend bos te rooien. Daarnaast is er extra geld gestoken in de verbetering van de beplanting in de wijk achter de molen. Hierbij zijn diverse bomen gekapt en zodanig gesnoeid dat bewoners hun privacy houden en de molen meer wind te geven.

De prijsuitreiking zal in nader overleg met de gemeente Cuijk en de molenstichting in januari plaatsvinden.

Bestuursmededelingen

Samenstelling landelijk bestuur

Komende ledenvergadering (april 2011) loopt voor drie bestuursleden de bestuurstermijn af, te weten Joke Klinkspoor, Andrien Muijsers en Joyce Beneker. Zij hebben alle drie besloten zich niet herkiesbaar te stellen.

Dit betekent dat er drie vacatures zijn en er voor enthousiaste molenaars die willen meedenken op landelijk niveau plek is aan de bestuurstaafel. Het gaat om de functie van secretaris, penningmeester en biotoopwachter. Natuurlijk is het prettig om tijd te hebben voor een overdracht dus weet u iemand die geïnteresseerd is of bent u dat zelf, neem contact op met één van de bestuursleden, zij vertellen graag meer over de inhoud.

Nieuwe opleidingscoördinator & opleidingsraad

Vanuit het bestuur is er nog meer nieuws. We hebben een nieuwe opleidingscoördinator gevonden, Jop Kluis. Tot aan de volgende ledenvergadering neemt hij deze functie ad interim op zich. Hij zal zich voorstellen tijdens de opleidingsraad. Deze opleidingsraad is gepland op 6 november met daarin in ieder geval ruime aandacht voor de lesbrieven. Andere agendapunten zijn de inventarisatie van fouten in de basiscursus en ervaringen met de examens van de examencommissie en de afdelingen. Verdere informatie over de opleidingsraad volgt nog.

Bestuurstermijn afdelingsbesturen

Tijdens de laatste ledenvergadering, april 2010, is besloten om ook voor de afdelingsbesturen bestuurstermijnen te gaan hanteren in de vorm van maximaal 3x 4 jaar.

Voor de huidige afdelingsbestuursleden is een overgangssituatie afgesproken, waarbij de afdelingen zelf beslissen welke begindatum tussen 1999 en 2010 wordt aangehouden per bestuurslid. Graag ontvang ik van elke afdeling dit overzicht.

Ingrid Friesema

Hugo Kotestein oorkonde

Op vrijdagmiddag 1 oktober is de Hugo Kotestein oorkonde door de voorzitter van de Stichting Bert Bakker worden uitgereikt aan Stichting "Molen de Valk". Molenaar Paul Groen heeft als blijk van waardering voor de voorbeeldige wijze waarop het maalvaardig maken van de molen De Valk mogelijk is gemaakt, de oorkonde in ontvangst genomen.

De prestigieuze oorkonde wordt jaarlijks uitgereikt aan een persoon of instelling, die zich bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor het behoud van een monumentaal en beeldbepalend object.

In het midden van de 20e eeuw was de in 1753 gebouwde molen in deplorabele staat. De lokale aannemer Versteegen kocht de molen, restaureerde deze en maakte deze geschikt voor bewoning. In 1984 kocht de Stichting "De Utrechtse Molens" de molen.

Stichting "Molen de Valk" kwam tot stand doordat een aantal particulieren zich het lot van de molen aantrok en deze weer wilden laten malen. De Stichting krijgt veel steun van lokale winkeliers, het bedrijfsleven en particulieren. Een corps van vrijwilligers zorgt ervoor dat de molenwinkel elke vrijdagavond en zaterdag open is en ook bezichtigd kan worden.

Zeeland

Avond over poldermolens

Deze vindt plaats op 14 februari 2011 in het Hendrikshuis in 's Heer Hendrikskinderen. Aanvang 19.30 uur.

Voorjaarsvergadering Gilde en DZM

De vergadering vindt plaats op 8 april 2011 in Hotel Terminus in Goes. Aanvang 19.30 uur.

Er wordt een ook voorimpressie gegeven van de excursie naar Oost Vlaanderen.

Jaarlijkse excursie

Deze gaat naar Oost Vlaanderen en vindt plaats op 16 april 2011

Gevraagd

Wij, vrijwilligers van molen de Onderneming te Vierhuizen zijn van plan een tentoonstelling te organiseren omtrent de bij velen bekende molenaar/instructeur Bernard Dijk.

Bernard Dijk was gedurende 30 jaar actief op de molen de Onderneming te Vierhuizen.

Voor deze tentoonstelling zoeken we foto's, dia's, films, anekdotes etc. Alles is welkom. Als u wat heeft, neem dan contact op met: geacoehoorn@hetnet.nl of 0595-401347.

We hopen op veel materiaal zodat we een expositie in kunnen richten die de 30 jaar van deze markante man goed weergeeft. Alvast bedankt!

Team vrijwilligers molen de Onderneming te Vierhuizen.

Marc Crins Molenzeilen

- ◆ Nieuwe molenzeilen, diverse mogelijkheden
- ◆ Reparaties van uw oude zeilen
- ◆ Lui-matten
- ◆ Bil kussens (in zeildoek)
- ◆ Aanverwante artikelen

Vraag vrijblijvend een offerte aan!

Dionysiusstraat 22
6071 KH Swalmen
tel. 0475-850284

gsm: 06-20949805
www.molenzeilen.com

Geslaagden, proficiat!

In de tweede helft van 2010 heeft de examencommissie van "De Hollandsche Molen" weer

het examen voor het "Getuigschrift Vrijwillig Molenaar" afgenomen.

Dit gebeurde op 12 molens met in totaal 41 kandidaten. Van deze kandidaten zijn er 37 geslaagd.

Een slagingspercentage van 90%, een mooi resultaat.

Voor het windmolenaarsexamen zijn geslaagd:

Examen donderdag 16 september 2010,
Molen: De Lelie, Eenrum
H. Jansen, Roden
C. Rouwé, Onderdendam
J. van der Staak, Den Aniel

Examen vrijdag 17 september 2010,
Molen: De Hoop, Loenen aan de Vecht
P.G. Gunneweg, Amsterdam
A.J. Driesprong, Hoogmade
J.K.G. Hartman, Heerhugowaard
N. Noorlander, Gouda

Examen maandag 20 september 2010,
Molen: De Vliet, Wapenveld
J. de Weerd, Hattem
A.J. Donk, Ermelo
J. Rouwenhorst, Hattem

Examen dinsdag 21 september 2010,
Molen: Noordenveld, Norg
R.P.E. van der Beek, Assen
H. Velvis-Heemstra, Enumatil
J.C.J. Wagenaar, Groningen

Examen dinsdag 28 september 2010,
Molen: De Ster, Rotterdam
J.W.A. de Winter, Delft
D. Pereboom, Pijnacker
W. van Ommeren, Brielle
A.A.J. Mulder, Westmaas

Examen donderdag 30 september 2010,
Molen: Holten's Molen, Deurne
F.L.W. Rademakers, Boxmeer
L.S.M. van Kessel, Uden
B.P. Tilanus, Mheer
H. van Helden, Wijk en Aalburg

Examen donderdag 7 oktober 2010,
Molen: De Bente, Dalen
L. Vogelzang, Arrien

Examen dinsdag 12 oktober 2010,
Molen: Tot Voordeel en Genoegen, Alphen
R.G.T.M. Gerritsen, Wijchen
J.M. van de Water, Wijchen
A.M. Kooijman, Amerongen

Examen donderdag 14 oktober 2010,
Molen: De Monnikenmolen, Sint Jansklooster
E. Joosten, Havelte
G. van Dam, Ruinen
S. Musch, Zwolle

T.F. Tonnema, Zwolle

Examen vrijdag 15 oktober 2010,
Molen: De Korenbloem, Haaksbergen
J. Assink, Aalten
B.H. ten Barge, Hengelo
G.F.M. Kienhuis, Almelo

Examen vrijdag 22 oktober 2010,
Molen: Ceres, Bovenkarspel
C.A. Steltenpool, Wervershoof
J. Pluimert, Den Burg
H.B. Tanner, Haarlem
J.S.P. van der Klein, Medemblik

Voor het watermolenaarsexamen is geslaagd:

Examen maandag 27 september 2010,
Molen: Wenumse Molen, Wenum/Wiesel
C.A.T.M. ter Maat, Tubbergen

Wij wensen jullie proficiat en hopen dat jullie nog lang en met veel plezier op je molen mag draaien en liefst malen.

Verder een welgemeend proficiat aan de instructeurs, gastgevend molenaars en alle anderen, die met hun belangeloze inzet en vrije tijd, hieraan bijgedragen hebben.

Het bestuur

In molen De Walvisch in Schiedam is een maalbedrijf met een molenwinkel gevestigd. Molen De Walvisch is aangesloten bij het Ambachtelijk Korenmolenaars Gilde. In molen De Walvisch zijn wekelijks negen mensen werkzaam, deels vrijwillig en deels betaald. Dit maalbedrijf is op zoek naar een:

molenaar voor 16 uur per week

Voor deze functie is een molenaarsdiploma vereist. Ervaring met het werken op een korenmolen is wenselijk, maar geen vereiste. De werkdagen zullen zijn op vrijdag en zaterdag; uitbreiding van het aantal uren per week naar 24 uur (donderdag) of 32 uur (woensdag) is bespreekbaar. Salarisering conform geldende CAO. Voor nadere informatie kan contact worden opgenomen met Fred Prins, molenaar (e-mail: info@molendewalvisch.nl, mobiel: 06-55175803).

Stuur de sollicitatie voor 4 januari 2011 naar:

SMO, t.a.v. Fred Prins
Westvest 229
3111 BT Schiedam
Per e-mail solliciteren kan ook.

Uitgaven van het gilde van vrijwillige molenaars

ten behoeve van de opleiding tot vrijwillig molenaar

HET ENTREEPAKKET

De basiscursus – op enkele hoofdstukken na gereed. Alle overige lesstof wordt in de loop van de tijd nieuw vervaardigd en uitgegeven en zal in de loop van de tijd worden toegezonden. De leden in opleiding dienen dit pakket bij aanmelding aan te schaffen (niet inbegrepen bij de contributie). De prijs bedraagt € 42,50.

UITGAVEN TER VERBREIDING VAN DE KENNIS OVER MOLENS

Informatie XVI – Waarom draaien molens linksom? Waarom helt de bovenas? De tonmolen. Prijs: € 7,50 (incl. porto).

Informatie XIX – Molenaarservaringen J.B. Kaal. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Informatie XXII – Bovenassen. Prijs: € 7,50 (inclusief porto).

Mappen voor de basiscursus
Prijs: € 11,00 (incl. porto).

HACCP-Rapport Hygiëncode

Te bestellen via Gilde verzendingen.

Inclusief porto € 30,00.

Exclusief porto € 25,50.

GRATIS UITGAVEN

- Informatiefolders
- Statuten en Huishoudelijk Reglement
- Bladen voor het maalboekje voor leden in opleiding en geslaagde leden
- Examenisen
- Voorbeeld voor een Modelcontract vrijwillig molenaar
- Folder betreffende Gildeverzekeringen

BESTELLEN BIJ HET GILDE

H.P.A. (Hub) van Erve

Hoevense Kanaaldijk 9

5018 EA Tilburg, tel. 013-5362100, of

verzendingen@vrijwilligemolenaars.nl

Wetenswaardige literatuur

Onderstaande literatuur is te bestellen op de erbij vermelde adressen. Vergeet niet daarbij uw naam- en adresgegevens te vermelden.

Molens. De nieuwe Stokhuyzen.

Waanders 2007, 240 blz, Prijs € 22,50. Herziene editie. Weidemolen, torenmolen, monniksmolen, wipstellingmolen: geen molentype of F. Stokhuyzen (1890-1976) traceerde de geschiedenis, techniek, functie, locatie etc. Een standaardwerk.

Opleiding Watermolenaar (Poldermolens)

Door: Ing. J. den Besten.

Te bestellen door overmaking van € 23,00 (incl. porto) op girorekening 139754 t.n.v. J. den Besten te Loenen aan de Vecht.

Over molens der fam. Honig

Door: P. Boorsma. Prijs € 10,00 (incl. porto).

Te bestellen bij het Gilde (zie boven).

Lesbrieven Basisonderwijs

Lesbrief Poldermolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Korenmolen compl. Prijs € 7,50.

Lesbrief Watermolen compl. Prijs € 7,50.

Deze lesbrieven zijn bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van het basisonderwijs of de laagste klassen van het voortgezet onderwijs. De lesbrieven omvatten de lesbrief

zelf voor de leerlingen, een docentenhandleiding en een werkblad.

Pellen van gerst tot gort

Lesbrief voor molenaars.

Uitgave van Stichting Groninger Molens, Lopende Diep 8, 9712 NW Groningen.

Prijs € 6,00 (excl. porto).

Werking van de pelmolen

Door: P.H. Havik.

Facsimile handschrift € 15,00 (incl. porto).

CD-rom met transcriptie handschrift en lijst met Zaanse en Groningse termen,

€ 5,50 (incl. porto). Boekje + CD-rom

€ 20,00 (incl. porto). Te bestellen bij het

Gilde (zie boven).

Zingende Stenen

Door: D.J. Abelskamp. Prijs: € 21,00 (incl.

porto). Dit boek is te bestellen via de Website

van het Gilde (www.vrijwilligemolenaars.nl) of bij Hub van Erve (zie hierboven).

Wiekssystemen voor polder- en industrie-

molens Door: G. Pouw. Te bestellen door

overmaking van € 11,50 (incl. porto) op rek.

nr. 55.44.45.050 t.n.v. G. Pouw, Naarden o.v.v.

uw eigen naam en adresgegevens!

MEESTERMOLENAAR

Water naar Wilhelmina

Nederland houdt niet op bij de grens. De Maas en andere rivieren en beken die in het zuiden ons land binnenkomen zijn regenwaterrijven. De Mark ontspringt in België en stroomt vandaar langs Breda richting Schelde. Een tijdje geleden op molenexcursie ten zuiden van Breda brachten we o.a. een bezoek aan twee watermolens op de Mark.

De Meerselmolen in Meersel is een aantal jaren geleden gekocht door het Nederlandse echtpaar Hans Snel (nog niet zo lang voor ons bezoek overleden) en Ans Groot en geheel gerestaureerd. De geschiedenis gaat terug tot de 14e eeuw. Een turbine aangedreven korenmolen aan een omlegging van de beek ter plaatse. Het pand met tuin heeft meerdere functies. Behalve de maalderij is het ook geschikt voor exposities en heeft het een atelier voor Ans op de bovenste verdieping. En in de tuin was het aangenaam lunchen.

De tweede watermolen, de Laermolen, lag verderop in Hoogstraten. Vroeger een dubbele watermolen waarvan nu het resterende gedeelte is gerestaureerd. De schorsmolen is na WO I gesloopt. In 2004 werd de restauratie van de oliemolen door de vzw De Laermolen voltooid en kon men weer olie slaan. Wat gedemonstreerd werd door de molenaars Jan en Dimitri. Wat opviel in de molen is dat men door de inrichting zich weer terug kon wanen in vroegere tijden. Van wateroverlast hadden ze vroeger niet zoveel last vertelde Dimitri. Als er te veel water uit de lucht was gevallen gingen de sluizen open en "stuurden ze het water naar Wilhelmina, eh, Beatrix". Zo nuttig kunnen grenzen ook zijn.

Tekst en foto's Huub van Est

©2010 Het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Niets uit deze uitgave mag worden veelvoudig en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronische gegevens-verwerking of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande toestemming van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

